

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ
STRATEJİK ARAŞTIRMALAR MERKEZİ

PANEL

21 EKİM REFERANDUMU'NUN SİYASİ
VE HUKUKİ ETKİLERİ

Yayına Hazırlayan
Dr. Ahmet Zeki BULUNÇ

09.10.2007

AÇILIŞ KONUŞMALARI

Prof. Dr. M. Selçuk USLU
Başkent Üniversitesi
Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü

Prof. Dr. Mehmet HABERAL
Başkent Üniversitesi Rektörü

PANEL YÖNETİCİSİ

Prof. Dr. Ahmet MUMCU
Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi
Kamu Hukuku Bölüm Başkanı

PANELİSTLER

Atilla KART
CHP Konya Milletvekili

Faruk BAL
MHP Konya Milletvekili

Tayfun İÇLİ
DSP Eskişehir Milletvekili

Tarih: 09 Ekim 2007

Saat:14.00

Yer: Başkent Üniversitesi Bağlıca Kampusu Prof. Dr. İhsan Doğramacı

Konferans Salonu Eskişehir Yolu 20.Km. ANKARA.

Tel:0312 234 14 11; Faks: 0312 234 15 46

<http://sam.baskent.edu.tr> ; E-posta:sam@baskent.edu.tr

SUNUCU- Sayın konuklarımız, sayın seyirciler; Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi tarafından düzenlenen “21 Ekim Referandumunun Siyasi ve Hukuki Etkileri” konulu Panelimize hoş geldiniz.

Panelimizi açmadan önce vatanımızı kurtaran ve Türkiye cumhuriyetini kuran Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarıyla aziz şehitlerimiz ve terör sonucu yaşamını yitiren tüm aziz şehitlerimiz için sizleri saygı duruşuna davet ediyorum. (Saygı Duruşu). Teşekkür erdim.

SUNUCU- A konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü Sayın Prof. Dr. Selçuk Uslu’yu kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. SELÇUK USLU (Başkent Üniversitesi Stratejik Araştırmalar Merkezi Müdürü)- Sayın Rektörüm, çok kıymetli parlamenterler, yargı organlarımızın değerli üyeleri, sevgili meslektaşlarım ve sevgili öğrenciler; hepinizi saygıyla selamlıyorum.

Sözlerime başlamadan önce sizlerle şunu paylaşmak istiyorum: Son günlerde çok acı şeyler yaşadık; 16 tane şehit, gencecik çocuklar, hepsine Allah’tan rahmet diliyorum, ailelerine ve Türk toplumuna başsağlığı diliyorum. Artık bu terör, ne olursa olsun bitmeli. Hükümet gereken önlemleri almak zorundadır, almalıdır. Boş laflarla vakit geçirmenin anlamı yok, zaman boşa geçiyor.

Bugün burada toplanmamızın nedeni referandumu tartışmaktır. Programa baktığınız takdirde, saygıdeğer parlamenterlerimizin görüşlerini almak istedik. Sayın Atilla Kart (CHP Konya milletvekili), Sayın Faruk Bal (MHP Konya milletvekili), Sayın Tayfun İçli (DSP Eskişehir milletvekili) bizim ricamızı kırmadılar, şeref verdiler, hepsine huzurlarınızda teşekkür ediyorum. Ancak, iktidar partisi Grup Başkan Vekili Sayın Bekir Bozdağ, kendileriyle de görüştüğ, davet ettik, maalesef “Merkez Yönetim Kurulu toplantım var” diyerek gelemeyeceğini bildirdi. Bunun üzerine, “uygun göreceğiniz başka bir parlamenter gelsin, görüşlerini bildirsın” dedik, o da olmadı. Dolayısıyla ilk başta ilan ettiğimiz programdan biraz saptık, Sayın

Bozdağ yok. Ayrıca, Sayın Bağımsız Milletvekili Kamer Genç'ten rica ettik, kabul ettiler; fakat Elazığ'dan saat 10:30'da kalkması gereken uçaktaki gecikme nedeniyle henüz gelemediler, halen bekliyoruz. Son söylediği "uçak makul bir saatte gelirse ben muhakkak geleceğim."

Toplantıya başlamadan önce birkaç şeyi ben de arz etmek istiyorum: Benim bazı sorularım var. Zannediyorum sayın parlamenterler her halde referandumla ilgili olarak bu sorulara, burada yanıt üretecekler. Ben soruları yanıtlamadığım için şöyle sıraladım: Birinci ve en önemli soru 21 Ekim'de niye referandum yapıyoruz? Biz neden böyle bir seçime gidiyoruz, nereden çıktı bu, durup dururken? İkincisi, benim hatırlayabildiğime göre bugüne kadar cumhurbaşkanlarının seçimi, hep Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde bulunan partilerin, bir isim üzerinde uzlaşmaya varmaları sonucu Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından seçilmişti ve bugüne kadar da ne Meclis'te ne toplumda hiçbir sorun da çıkmadı. Herkes, seçilen cumhurbaşkanını kabullendi, hiçbir sorun da yaşamadık. Peki, bu sistemin ne aksaklığı görüldü ki, şimdi halkoylamasına başvuruluyor?

Bir başka konu şu: Halkoylamasına başvuruyoruz; acaba halkın oylaması çok bilinçli olarak mı yapılacak? Halk çok bilinçli olarak mı oyunu kullanacak? Bakınız önümde bir metin var: "Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun," numarası 5678. Bu yedi maddeden oluşuyor ve size 7'nci maddeyi okuyorum: "Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer ve halkoyuna sunulması halinde-'demek ki sunulamayabilir de'-tümüyle oylanır." Peki, bu yedi maddeyi acaba bizim halkımız okudu, özümsemi, analiz etti mi? Bu yedi madde nelerden oluşuyor acaba, bu biliniyor mu? Zannetmiyorum.

Bir başka soru, bugün cumhurbaşkanının yetkileri tartışmalı. Biz referanduma gittiğimiz zaman cumhurbaşkanının bugünkü yetkileri konusunda nasıl bir değerlendirme yapacağız? Yarın öbür gün genişletme veya sınırlama olduğu takdirde, biz şu anda bunu bilemeyiz, bunu oylamıyoruz. Ayrıca cumhurbaşkanı, halkın seçtiği bir cumhurbaşkanı olduğuna göre, bırakın yetkilerinin sınırlandırılmasını, yarın öbür gün demez mi ki, "kardeşim, ben şu kadar oy aldım, sizin hepinizden güçlüyüm, bilakis benim yetkilerim, çok daha fazla

olmalıdır...” Ayriyeten cumhurbaşkanını halkın seçmesi, bir sistem belki de rejim değişikliğini getirecek. Ne olacak, nelerle karşılaşacağız; bunun altyapısı hazırlandı mı? Hiç zannetmiyorum.

Olayın maddi boyutu, gazetelerde okuduğum kadarıyla 100 ya da 200 trilyonluk bir hadiseden söz ediliyor. Türkiye durup dururken, bu kadar büyük bir maddi külfetin altına niye girsin? Ben işletme hocasıyım; bizde bir tabir vardır “fayda-maliyet analizi” diye; eğer bunun sağlayacağı fayda, maliyetinin çok altındaysa, ne gerek var? Bunlar değerlendirildi mi? Bilmiyorum!

Bu öneri, eski meclis döneminde ortaya atıldı. Nedeni neydi? “Cumhurbaşkanı seçimi 367’ye takıldığı için seçilemedi. Bunun çözümlenmesi için bu anayasa değişikliği önerisi ortaya çıktı.” Peki, şimdi böyle bir durum yok, cumhurbaşkanı seçildi, Çankaya’da oturuyor. Ne gereği var şimdi tekrar böyle şeylere girmeye? Bir de 11’nci durumu söz konusu, bir de o var.

Ayrıca son günlerde ortaya çıktı “geçici 18. ve 19. maddeler metinden çıkarılmak durumunda.” Sınır kapılarında oylama var, bu oylamada eldeki metin başka, yarın biz oylamaya gittiğimiz zaman, eğer bu kabul edilirse, bizim karşımıza çıkacak metin başka. Bu, hukuki açıdan bir çelişki yaratmıyor mu?

Sayın konuklar; bu soruları çoğaltmak mümkün, daha fazla vaktinizi almak istemiyorum.

Son söz: Sayın dinleyiciler Türkiye Büyük Millet Meclisi, sorun yaratma yeri değildir. Türkiye Büyük Millet Meclisi, sorunların çözüm yeridir. Dolayısıyla olur mu, olmaz mı, ben bilmiyorum, ben hukukçu değilim, ama normal bir vatandaş olarak aklıma gelen, şu elimizdeki 5678 sayılı taslağın olduğu gibi sistemden çekilmesidir. Nasıl olur bilmiyorum, yarısı değil, bunun tümünün bence devreden çıkarılması lazım. Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

SUNUCU- Konuşmasını yapmak üzere Başkent Üniversitesi Rektörü Sayın Prof. Dr. Mehmet Haberal’ı kürsüye davet ediyorum.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL (Başkent Üniversitesi Rektörü)-

Değerli milletvekillerimiz, çok değerli konuklar, sevgili öğrenciler; aslında bugün burada belki biraz daha rahat konuşmak isterdim, ama son bir hafta içerisinde, özellikle Güneydoğu'da ve ülkemizin bazı diğer şehirlerindeki vatandaşlarımızın katledilmesi, bu yolla şehit edilmesi gerçekten hepimiz için çok büyük ıstırap. Bu katilleri, onlara yurtiçinde ve yurtdışında yandaşlık edenleri, şiddetle protesto ediyorum. Hep şunu söylüyoruz: "Kanları yerde kalmayacak." Artık bunları duymaktan da çok daha büyük üzüntü duyuyorum. Hep söylüyorum, o vatandaşlarımızın kanları yerde kalmıyor; çünkü malum üzerinden zaman geçiyor. Olay bu değil.

Değerli konuklar; değerli milletvekilleri, lütfen artık bu acıları dindirin. Dün Başkent Üniversitesi'nin Senatosu'nu olağanüstü toplantıya çağırıldım; arkadaşlarımla bu konuyu uzun uzun tartıştık. Bugün de Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Sayın Köksal Toptan'ı yine Üniversitemizin senato üyeleriyle beraber ziyaret ettik ve kendilerine eğer bu problemlerin çözümünde Başkent Üniversitesi olarak, Türkiye Cumhuriyeti'nin bir vatandaşı olarak yapabileceğimiz herhangi bir şey var ise, her an bunu yapmaya hazır olduğumuzu özellikle belirttim. Değerli konuklar, bu bizim görevimiz.

Gerçekten yıllar yılı, maalesef büyük ekseriyetini, hani Batılılar dediğimiz, sözde medeniyet dediğimiz toplumlardan köken alan ve maalesef ülkemizin içerisinde de kendilerine çok kolay yandaş bulabilen organizasyonların sonucu, ülkemiz daima bu problemlerle karşı karşıya bırakılmaktadır ve gencecik insanlarımız hayatını kaybetmektedir.

Ben bir doktorum, bir hastanın sağlığına katkı sağlayabilmek için gerektiğinde kendimi riske etmekten çekinmem, ki bu bütün hekimlerin yaptığı iştir. Biz hekimler hastalarımıza bir katkı sağlayabilmek için gerektiğinde kendimizi riske etmekten hiçbir zaman çekinmeyiz. Ama değerli konuklar, maalesef son bir hafta içerisinde otuz vatandaşımız katledildi. Ama ne enteresandır ki, yaşadığımız bölgede yani Ortadoğu'da, gerektiğinde iki insan için ülke işgal edilebiliyor. Bunu, hepimizin dikkatine bir kere daha sunuyorum ve gerçekten ülkeyi yönetenlerden de, artık ne şekilde olursa olsun bu acıların

dindirilmesini bekliyorum. Bu bir vatandaş olarak benim hakkımdır, görevimdir.

Değerli konuklar; söyleriz ya “tarih tekerrürden ibarettir.” Düşünüyorum da, niye böyle söylüyoruz? Çünkü tarihi genelde bilmiyoruz, okumuyoruz. Eğer tarihi okumuş olsak, o tarih tekerrür etmez; çünkü ondan bir ders almak zorundayız. Ama biz öyle yapmıyoruz. Ben buradan hep söylüyorum, soruyorum: “Türkiye Cumhuriyeti Devleti nasıl kuruldu? Şu tarihimizi bir iyi okuyalım, her santimetrekaresinde kaç tane vatandaşımızın hayatı var, hayatı gömülüdür?” Eğer bunu okusak, o zaman çok rahat bir şekilde o toprakların bir santimetrekaresini bile, elin insanlarına satmayacağız. Eğer o günkü şartların ekonomisini bilsek, o zaman bugün o bankalarımızı çok rahat bir şekilde başkalarına adeta peşkeş çekmeyeceğiz. Ama bunları okumadığımız için hep bu olaylarla karşı karşıyayız.

1980’den sonra, ben iki referandum yaşadım. Bunlardan birincisini geçen “Anayasa Paneli”nde kısmen de olsa burada sizlerle paylaştım. İkincisi, biliyorsunuz “1987 Siyasi Yasakların Kaldırılması Referandumu” yapıldı. Değerli öğrenciler, siz elbette bilmezsiniz, o dönemlerde büyük ekseriyetiniz daha doğmamıştı bile, ama buradan birtakım dinleyicilerimiz, izleyicilerimiz, tabiri mazur görün “daha sokakta top oynuyordu” ama Sayın Sezgin gibi çok değerli ağabeylerimiz de bu olayları, bire bir yaşıyorlardı. 1980 İhtilalinden sonra, dönemin partileri kapatıldı ve o dönemin liderlerine siyasi yasaklar kondu.

Yine bir hatırlatma yapalım: 1982 Anayasası, yüzde 92.5 oranıyla kabul edildi ve o dönemde acaba bu siyasi liderler tekrar siyasi hayata atılınsın mı, atılmasın mı tartışması gündeme geldi ve referanduma karar verildi. Bu referandum çok önemliydi. Oy kullanmada iki renk vardı. Mavi “evet”di yani “siyasi yasaklar kaldırılınsın;” Beyaz da “hayır”dı. Değişik sloganlar geliştirildi; “hayırda hayır vardır.” Tişörtler yapıldı “no.” Türkçe “hayır” yazmadılar da “no”larla böyle günlerce kampanya yapıldı. Bugünkü gibi böyle işler son dakikaya bırakılmadı. Vatandaşlara anlatıldı.

O dönemlerde, gene burada geçen toplantıda söyledim, üniversitede ben bir “üniversite grubu” kurmuştum; orada da biz yoğun faaliyetler

içerisindeydik. Tabii bu yasaklanan liderleri de yakından tanıdığım için bu çok değerli liderlerimizin, mutlaka ülkemizin geleceğine katkı sağlaması gerektiğine inandığım için ben de o “evet”çilerden birisiydim. Hem de yoğun “evet”çilerden birisiydim. Bu nedenle, kampanyalara katıldık ve Ağustos ayında arkadaşlarımla beraber Rize’ye gittik. O kampanya döneminde “evet”i mavi renk simgelediği için aşağı-yukarı giydiğimiz her şey, ayakkabı dâhil mavi idi. Galiba Sayın Erol Çakır burada yok. Ben tabii Trabzon havaalanında bizim Karadeniz’in havası içerisinde karşılandım, Rize’ye geçtim ve Rize Devlet Hastanesi’nde o zaman Sayın Erol Çakır’la beraber Diyaliz Merkezi açtık. Rize’de ilk diyaliz merkezi açılıyordu. Sayın Çakır’la beraber bu merkezi açtık. Dr. Bilgin benim çok yakın arkadaşım. Biliyorsunuz Karadeniz Lokantası vardı, oranın sahibiydi ve onların akrabaları. Maalesef hiçbir tanesi bugün hayatta değil, ama onlarla beraber inanınız Rize’de, her kapıyı çaldık. Rize’de her kapıyı çaldık, onlara dedik ki “bakın Rizeliler, hayır da, hayır yoktur evette hayır vardır, siz evet veriniz.” Bu referandum sonucunda iki tane ilimiz, birisi Edirne, aşağı yukarı 40 binin üzerinde “evet oyu” vardı, diğeri de Rize. Rize’de, gerçekten aşağı-yukarı 40 binin üzerinde “evet oyu” verildi ve sonunda da sizler çok iyi hatırlayacaksınız, sizler değerli öğrencilerimiz şunu bilesiniz; referandum sadece 50 bin oy farkla kabul edildi.

Bunun sonucu ne oldu? Tabii yasaklar kalktı, ama gerçekten çok yoğun bir kampanya yapıldı. Bu bir modeldir, onun için söylüyorum. Belki bundan sonraki referandumlar için bir model olur diye bunları söylüyorum. Yasaklar kalktı, Sayın Demirel önce başbakan oldu, daha sonra 9. Cumhurbaşkanımız olarak görevini yaptı. Burada bir iki önemli nokta daha var; başka ne oldu? 1991 Seçimlerini lütfen hatırlayınız; tabii bu yasakların kalkmasında kimler muhataptı: Sayın Demirel, Sayın Erbakan, Sayın Ecevit. Özellikle bu üç lider çok önemliydi. Bakınız 1991 Seçimlerinde ne oldu? DYP iktidar oldu, Sayın Demirel Başbakan oldu, Sayın Erbakan yüzde 16 oy alarak Meclis’e girdi. Sayın Ecevit de Meclis’e girdi. Tabii bu sistem devam ederken, bugünkü Sayın Başbakanımız, 1994’de Sayın Erbakan’ın partisinden İstanbul Belediye Başkanı oldu. 1995’de seçim yapıldı, hatırlayalım, o yasaklı olan sayın liderlerden bu defa bir başkası Sayın Erbakan, birinci parti olarak Meclis’e girdi. Bunun sonunda ne oldu? Sayın Erbakan, DYP ile beraber hükümet kurdu ve o hükümette bugünkü Sayın

Cumhurbaşkanı, Devlet Bakanı olarak görev aldı. Daha sonra ne oldu? 1999'da da, Sayın Ecevit bu defa Başbakan oldu.

Görüyorsunuz, bunlar 1987 referandumunun bir yerde adeta sonuçlarıdır. Başka bir deyişle, bugünkü iktidar; bakın ta nereden başlamış oluyor? Hani bizim de, birazcık böyle o çorbada tuzu olan kabilinden katkımız oldu. 1987'deki Referandum sonucu bakın, Türkiye, nereden nereye geldi? Sayın Erbakan, Sayın Demirel, Sayın Ecevit yeniden Türk siyasi hayatına dönüyorlar ve bir yerde –ben hep şunu söylüyorum-, bu liderlerin yetiştirdiği insanlar, Sayın rahmetli Turgut Beyi, Süleyman Bey yetiştirdi –İsmet Bey birebir yaşadı-; Sayın Özal Süleyman Beyin müsteşarıydı, biliyorsunuz. Siz değerli öğrenciler, bunu bilirsiniz. Hep böyle oldu yani mevcut o liderlerimizin yetiştirdiği kişiler, ülkemizin siyasi hayatında etkili oldu ve bugün de tablo bu. Bunu herkes bu şekilde bir kenara koysun, bunu bilelim.

Bugünkü tablo: Ülkemiz, bir erken seçim yaptı değerli konuklar. Bu erken seçimi lütfen çok iyi değerlendiriniz. Normalde seçim, Kasım ayında yapılacaktı; ülkemizin bütün planları, biz dâhil, ben bir üniversite yönetiyorum 10 binin üzerinde insan Başkent Üniversitesi'nin şemsiyesi altında çalışıyor, planlarımı buna göre yapmışım. Ne oluyor? Bir erken seçim kararı alınıyor ve maalesef binlerce kadro ilan ediliyor. Sağlıkta 40 bin kadro, kurumlar boşalıyor. Sadece Başkent Üniversitesi'nin kurumlarından 350–400 kişi; ne oluyor sonunda, bütün sistemler, bütün servisler alt-üst oluyor, servis kapatmak zorunda kalıyoruz, ameliyatları azaltmak durumunda kalıyoruz. Neden? Bir erken seçim yapılıyor. Bu kadarla mı? Tabii bu kadarla değil de, ben onun detayına girmek istemiyorum. “Neden erken seçim yapıldı?” “Türkiye’de bu noktaya niye gelindi?” Hadi geldi, çok şükür biz o yaraları sardık, o kadar imkanımız, o kadar gücümüz vardı ve bugün sistem rahat, eski sistemi, düzeni içerisinde rahat bir şekilde gidiyor ama gerçekten çok ciddi sıkıntılarla karşı karşıya kaldık ve ülkede gerçekten trilyonlar harcandı.

Diyeceksiniz ki “seçim zamanında yapılsaydı, harcanmayacak mıydı?” Elbette harcanacaktı, ama daha hazır bir şekilde harcanacaktı. Orada bir karar alındı, “ülkenin cumhurbaşkanını halk seçecek,” tabii bütün kararlara saygı duyuyoruz, bu doğru. Şimdi ne oldu? Bu kararlar alındı

da; gerek 1982 Anayasası'nın referandumunda, gerekse 1987 referandumunda her şey çok açık ve netti; yasaklar kalsın mı, kalksın mı? Vatandaşa diyorduk ki "kalsın veya kalksın kendi bileceğiniz iş." Keza 1982 Anayasası'nda da aynı şey vardı; bu anayasa kabul edilir mi, edilmez mi? Detayına bakalım, acaba kaç tane vatandaşımız o anayasayı okuyarak, ona gerçek anlamıyla % 92,5 oy verdi o başka şey, ama o geçti artık.

Değerli konuklar, en yakın arkadaşlarım bile bana soruyorlar diyorlar ki "Mehmet Bey, ayın 21'nde biz ne yapacağız, ne diyeceğiz?" Ben de onlara diyorum ki "kusura bakmayın hani bilsem söyleyeceğim de, bilmiyorum ki ne yapacağımızı." Neden? Bir sistem konmuş, bir de numara konmuş, deniyor ki şu: Şimdi hava birden değişiyor, hani laf var ya meşhur laf "dereyi geçerken malum at değiştirilmez" meselesi var ya, ne kadar olur, ne kadar olmaz elbet ki onu Türkiye Büyük Millet Meclisi takdir edecek. Ama Sayın Uslu arkadaşım söyledi, şu anda prosedür başlamış, devam eden bir prosedür; ben de Sayın Uslu gibi hukukçu değilim, ben cerrahım, ben ameliyatı yapar çıkarım. Dolayısıyla bunun hukuki yönünü bilmem. Ama gerçekten yurtdışından gelen insanlarımız bana soruyorlar "...peki biz oy verdik Mehmet Bey, bunlar ne olacak, bu olay başlamış, ne olacak bu iş?" Ben de diyorum ki, "cevabı Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde, cevabı onlar verecek, ben bunu bilmem." Vatandaş da bana aynı soruyu soruyor, onlara da aynı cevabı veriyorum. Ben de şimdi konuşmamı burada bitiriyorum ve bu soruyu da çok değerli panelistlerimize soruyorum, onlara diyorum ki "ben, bana soru soran vatandaşlarımıza ne cevap vereceğim?"

Hepinize çok teşekkür ediyorum.

SUNUCU- Panel Yöneticisi, Başkent Üniversitesi Hukuk Fakültesi Kamu Hukuku Bölüm Başkanı Sayın Prof. Dr. Ahmet Mumcu'yu yerlerini almak üzere kürsüye davet ediyorum.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Milletvekilleri, Sayın Rektör ve Değerli Konuklar ve Sevgili Öğrencilerim; değerli arkadaşımız gerek Uslu, gerek Sayın Rektörümüz bugünkü panelimizin ya da bilimsel toplantımızın önemini belirten çok güzel açıklamalar yaptılar. Ben, çok değerli panelistleri çağırmadan önce bir noktayı açıklamak istiyorum.

Türkiye Cumhuriyeti hatta belki Türk tarihi, şimdiye kadar görmediği bir hukuk fiyaskosu ya da bilmecesi ya da hukuk şakasıyla karşı karşıyadır. Türk tarihinde böyle bir hukuk açmazını ben hatırlayamıyorum ve sanıyorum ki bir daha da böyle bir açmaz olacak. Bana kalırsa bunun nedeni, bir siyasi partinin mensuplarının ileriye göremeden, sırf kendi çıkarları için hukuku bu emellerine alet etmeleridir. Rahmetli Hocamız Sabri Şakir Ansay şöyle derdi “hukuk öyle bir kavramdır ki, çarpar insanı.” “Bir Allah çarpar, bir de hukuk çarpar” derdi. İşte şimdi hukuk hepimizi çarpmış durumda. Bu çarpıklığın açıklanmasını, biz çarpıklığı gidermekle görevli parlamentomuzun çok değerli üç üyesine tevdi ettik. Sayın Atilla Kart Cumhuriyet Halk Partisi Konya Milletvekili, Sayın Faruk Bal Milliyetçi Hareket Partisi Konya Milletvekili ve Sayın Tayfun İçli Demokratik Sol Parti Eskişehir Milletvekili.

Sözlerime başlamadan önce kişisel bir noktayı da dikkatinize sunmak istiyorum; her şeyden önce üç panelistimiz de hukukçu. İki panelistimiz, benim yetiştiğim Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun, diğer panelistimiz, milletvekilimiz de İstanbul Hukuk Fakültesi’nden mezun. Demek ki, burada üç hukukçu değerli milletvekilinin katılımıyla bir panel göreceğiz. Şunu da belirtmekte yarar görüyorum Sayın Uslu’nun yönelttiği ve Sayın Rektörümüzün de tamamladığı soruların büyük bir bölümüne, muhalefet grubu burada, muhalefet gruplarına mensup sayın milletvekilleri temsil edildiğine göre, yanıt bir ölçüde verilmiş durumda. Biz isterdik ki, bütün bu hukuk bilmecesinin müsebbibi olan, gerçekten müsebbibi olan partinin temsilcisi de gelsin burada Selçuk Uslu arkadaşımızın sorduğu soruları cevaplandırın. Ama cevaplayamazlar, çünkü gerçekten öylesine bir hukuk kaosu yarattılar ki bunun içinden çıkmak son derece zor.

Sözü fazla uzatmayacağım, sayın parlamenterlere sırayla söz vereceğim. Şunu da hatırlatmak istiyorum, değerli parlamenterler ve değerli meslektaşlarıma, ben Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkan Vekili değilim; o yüzden milletvekillerimizin konuşma süresini ayarlama, içtüzüğe göre ulusumuzun vekillerine “susun artık, konuşmayın” demeye, kendimi yetkili hissedemiyorum,. O yüzden kendilerinden istirham ediyorum 20 dakikayı aşmamak üzere birinci turu tamamlasınlar, ben birkaç dakika kalınca kendilerine kısa bir şekilde anımsatacağım.

Sayın Atilla Kart, Cumhuriyet Halk Partisi Konya Milletvekili. Buyurun Sayın Kart.

ATILLA KART (CHP Konya Milletvekili)- Sayın Rektörüm, Sayın Hocam, Saygıdeğer Konuklar, Sevgili Öğrenciler; Başkent Üniversitesi'nin bu güzide ortamında aranızda bulunmaktan dolayı, öncelikle memnuniyetimi ifade ediyor ve hepinizi saygı ile selamlıyorum.

Değerlendirmelerimi yapmadan evvel hain saldırılar sonucunda şehit olan askerlerimize Tanrı'dan rahmet diliyorum, ulusumuza başsağlığı diliyorum.

Gelinen süreçte hükümetin, artık bir siyasi irade ortaya koyarak icra-i anlamda etkili bir şekilde uygulama yapması gereğinin altını özellikle çizmek istiyorum. Egemenliğimizi tartışılır hale getirmeden, icazet arayışına girmeden, uluslararası antlaşmalardan doğan görev ve sorumluluğunun gereğini yapmaya ve bu noktada hükümeti bir kez daha uyardıma ihtiyac duyuyoruz.

Saygıdeğer Konuklar, 21 Ekim Referandumuyla ilgili bir değerlendirme yaparken, bu referandum sürecini, bu fotoğrafı öncelikle ana unsurlarıyla anlatmak gerekiyor. Bu unsurlar içinde yer alan aktörleri, bunları somut olarak bir süreç içinde anlatmak ve paylaşmak gerekiyor.

Anayasa Mahkemesi'nin, kamuoyuna mal olan "toplantı yeter sayısı ile ilgili, 367 ile ilgili, kararı"ndan sonra şunu çok iyi biliyoruz ki hükümet, günü kurtarmak amacıyla, gündemi değiştirmek amacıyla ve 22 Temmuz Seçimlerinde bir siyasi malzeme yaratabilmek amacıyla hemen bir Anayasa Değişikliği teklifini gündeme getirdi. Bu getirilen teklifin, bir çözüm olmadığı, olamayacağı çok açıktı ve bu getirilen teklifin aslında bugün yaşadığımız kaotik ortamı yaratmasının kaçınılmaz olduğunu da biraz sonra ayrıntılı olarak ifade edeceğim. Mayıs-Haziran ayından buyana, ısrarla her zeminde anlattık. Ancak hükümet, bu süreçte bu konuya bir çözüm bulmak yerine, geldiğimiz aşamada öylesine sorumsuz ve duyarsız bir yaklaşım içine girdi ki, başlangıçta "...efendim geçici 19. madde zaten konusu kalmamıştır, kendiliğinden kalkacaktır, yok hükmündedir..." diye bir söylem

geliştirdi. Bunun devamında ise kamuoyunda, eleştiri ve tepkilerin artması üzerine parlamentoda daha dn Anayasa Komisyonu'nda görüştüğümüz "değışiklik teklifini" getirmek ihtiyacını, gereğini duydu. Aslında bütün bu süreçte şunu görüyoruz, sorumsuz ve öngörüsüz bir yönetim anlayışının, nasıl bir dayatmacı yönetim anlayışını geliştirdiğini, kaçınlmaz olarak bunu hızlandırdığını görüyoruz ve bunun devamında da şunu, özellikle dikkat ve takdirlerinize sunmak gereğini duyuyorum; "çoğnluk diktası anlayışıyla" Türkiye'yi yönetmeye çalışan bir siyasi kadro yapılanmasıyla karşı karşıyayız.

Saygıdeğr Konuklar, 21 Ekim Referandumuyla ilgili olarak doğması kaçınlmaz olan bu kaotik ortamı, bu ihtilafly ortamı Mayıs-Haziran 2007 tarihinden buyana Anayasa Komisyonu toplantılarında, Genel Kurul'da, kamuoyunda ve toplum huzurunda hep anlattık, ısrarla anlattık. Genel Başkanımız düzeyinde anlattık, szclerimiz anlattı, o süreci birebir yaşayan birisi olarak ifade ediyorum, sürekli olarak bu konuyu gündemde tuttuk. Bu noktada kamuoyunu aydınlatırken muhalefet görevimizin gereği olarak bunu yaptık, yine bu görevimizi yaparken hiçbir hesabın içine girmeden, hiçbir pazarlığın içine girmeden, ilkeler doğrultusunda ve Türkiye'nin, ülkemizin yararları doğrultusunda bu gerçekleri anlatmaya başladık. ylesine bir süreçle karşılaştık ki bu gerçekleri anlatırken, 22 Temmuz seçimlerinde bizler, şu soruların muhatabı olduk, öylesine acımasızca bir politika uygulandı, istismar yapıldı; değerli arkadaşlarım "...efendim Müslüman cumhurbaşkanını neden setirmediğiniz?" sorularına muhatap olduk.

Tasavvur edebiliyor musunuz, bundan daha büyük bir bölücülük olabilir mi? Bundan daha sinsi bir politik anlayış, bir süreç yaşanabilir mi? Böyle bir süreci yaşadık, bunların savunmasını, bunların açıklamasını yapmak durumunda kaldık. Bu süreçte Cumhuriyet Halk Partisi olarak, Anayasa Değişikliği Teklifinin o içerdiği mutlak çelişkileri bir tarafa bırakıyorum. Cumhurbaşkanının, parlamenter sistemde bu kadar geniş olan yetkilerinin, parlamenter sistemle bağdaşmadığını taraflı-tarafsız herkes ifade ederken, kalkıp bir de o yürütme birimine halkoyuyla seçilme gücünü vermenin, parlamenter sistemle bağdaşmayacağını; yürütme organı içinde yeni bir çekişmeyi yaratacağını, bunları iki ay evvel, üç ay evvel her zeminde anlattık, bunları ifade ettik.

Bu çelişkilerin dışında Anayasa ve 3376 Sayılı Halkoyuna İlişkin Kanun'da düzenlenmiş olan hükümler sebebiyle, oradaki asgari süreler sebebiyle, bu anayasa değişikliği teklifinin Ekim-Kasım 2007 tarihine sarkmasının kaçınılmaz olacağını, bu süre esnasındaysa yeni cumhurbaşkanının çok büyük ihtimalle yeni parlamento tarafından seçilmiş olacağını, bu sebeple getirilmiş olan bu teklifin bir aldatmaca olduğunu, gündemi değiştirmeye yönelik olduğunu ısrarla ifade ettik. Bunu Sayın Genel Başkanımız başta olmak üzere sözcülerimiz ifade etti. Bunları dün Komisyon'da tekrarladığım zaman, Komisyon Başkanı aynen şu ifadeyi söyledi "...evet Atilla Bey, doğru söylüyorsunuz" dedi, yani bunlar birer maddi vaka olarak hepimizin gündeminde, hepimizin bildiği, yaşadığı süreçler. Çok eski bir tarihten söz etmiyorum, iki, üç ay öncesinden söz ediyorum.

Peki, bu çerçevede muhalefet görevini yapmanın, muhalefetin temel işlevi, temel görevi; uyarı görevini yapmak, öneri getirmek, bu görevi yapmanın gerginlik yaratmak veya kriz üretmek kavramlarıyla geçiştirilmesini herhalde anlayışla karşılamak mümkün değil. Biz bunları anlatıyoruz, bunları anlattığımız zaman biz kriz mi üretiyoruz, biz gerginlik mi üretiyoruz ve böylesine ilkeli ve kararlı bir politikayı, eğilmeden, dik durarak anlattığımız zaman kalkıp toplumun bir kesimi tarafından, siyasilerin bir kesimi tarafından "tahterevalli politikası" uygulamakla suçlanıyoruz. Bunu da, herhalde en hafif deyişle söylüyorum, haksız ve insafsız bir değerlendirme olarak gördüğümü hemen ifade etmek gereğini duyuyorum. Yaptığımızın özü şu; çoğunluk diktasına ve dayatmacı anlayışa karşı sürdürülen bir mücadele söz konusudur. Bu süreçte Cumhuriyet Halk Partisi'nin, Sayın Erdoğan'ı başbakanlığa taşıdığı yolundaki savunma ve eleştirinin de demokrasiye saygı kavramıyla bağdaşmadığını hemen ifade etmek gereğini duyuyorum.

Geldiğimiz aşamada, biz bunları demokratik zemin içinde anlatırken ve bu konular geçen dönemde parlamentoda Mayıs-Haziran aylarında konuşulurken, Komisyon'da hükümet adına görev yapan dönemin Devlet Bakanı Başbakan Yardımcısı, günümüzün Adalet Bakanı Sayın Mehmet Ali Şahin'in aynen şu cevabı verdiğini hatırlıyorum, dün Komisyon'da da bunu kendi yüzüne karşı ifade ettim. "Sayın Kart, biz ne yaptığımızı biliyoruz, bu yaptığımız düzenlemeler; 22 Temmuz'a

yetiŖecek; 22 Temmuz'da ikinci sandık gündeme gelecek" dediğini çok iyi biliyoruz, bunu ifade etmek gereğini duyuyorum. Benzer konuşmaları Sayın Başbakan'ın da yaptığını, inanıyorum ki hepiniz çok iyi hatırlayacaksınız, çok iyi biliyorsunuz.

Biraz evvel sunuş konuşmasını yapan Sayın Hocam ifade ettiler, burada Ŗu özeleştiriye de yapmamız gerekiyor: Türkiye aslında bunları, Anayasa Komisyonları'nda, Genel Kurullar'da ve muhtelif zeminlerde, üç-dört aydan buyana tartışıyor, birileri tarafından bunlar anlatılıyor. Ama geldiğimiz aşamada basın yapımız içinde, medya yapımız içinde sanki bu konular bir anda ortaya çıkmış gibi, sanki sekiz-on günde bir anda ortaya çıkmış gibi tartışan bir medya yapımızın, bir basın yapımızın olduğunu da hemen bilgi ve takdirlerinize sunmak istiyorum. Bu çerçevede, ben gerçekten bunu bütün içtenliğimle ifade ediyorum: Başkent Üniversitesi'ne bu anlamda, kamuoyunun bilgilendirilmesi anlamında yaptığı katkılardan dolayı, huzurunuzda teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Bu konular, son bir hafta, on günün konusu değil. Bu konular neresinden bakarsanız üç-dört ayın konusu ve zemin içinde tartışılıyor ama nedense ve maalesef kamuoyu zamanında bunlara sahip çıkmıyor, zamanında bunları değerlendirmiyor.

Bu süreç sonunda hiçbir polemige yol açmadan söylüyorum, belirli bir siyasi partiyi, belirli bir kurumu hedef almadan söylüyorum ama bir vakayı ifade anlamında söylüyorum; 22 Temmuz sonrasında bakıyoruz, uzlaşmacı ve sorun çözücü söylemler ortaya çıkan ancak özünde ve esasında bakıyorsunuz AKP'nin, Adalet ve Kalkınma Partisi'nin dayatmacı anlayışına omuz veren yeni bir siyaset anlayışının birileri tarafından ısrarla gündeme getirildiğini görüyoruz, bunu da ifade etmek ve vurgulamak gereğini duyuyorum.

Bu genel tespitlerden sonra Ŗunu ifade etmek istiyorum; 21 Ekim referandumuyla ilgili olarak hukuki tespitlerimi, eleştirilerimi, değerlendirmelerimi, olayın yasal boyutunu bunları sizlerle paylaşmak ihtiyacını duyuyorum.

21 Ekim referandum süreci başladı, gümrük kapılarında yurttaşlarımız oy kullanıyorlar, belirli bir metne, mevcut olan metne göre oy

kullanıyorlar. Biz, şimdi parlamento olarak ne yapıyoruz? Kalkıyoruz 18. ve 19.maddelerin yani bu metnin en önemli omurgasını, ayağını teşkil eden 18. ve 19. maddeleri metinden çıkarmaya çalışıyoruz ve 21 Ekim’de, farklı bir metni halkoyuna sunmaya çalışıyoruz. Gerçekten bazı şeyleri yaşamak gerekiyor saygıdeğer konuklar, bunları dün ifade ettiğimiz zaman Komisyon Başkanı oradan diyor ki “...ne olacak ki, gümrük kapılarında 500 kişi oy kullandı, 1000 kişi oy kullandı, 5000 kişi oy kullandı, bunların seçimin sonucuna etkisi olmaz, kayda değer değil...” diyor. Aslında bunu söylediği zaman zaten demokrasi anlayışını, kültürünü, daha doğrusu demokrasiye karşı olan saygısız tavrını, bakış açısını ifade etmiş oluyor. Olay bu kadar basit değil, olayın esası nedir? Siz kalkıyorsunuz metni değiştiriyorsunuz. Bunun anlamı, siz orada vatandaşın, seçmenin iradesine müdahale ediyorsunuz; seçmenin iradesinin ihlali söz konusu. Bunun devamında ne yapıyorsunuz? Bu yaptığınız değişikliğin şundan bir farkı olabilir mi? Ha bu zamanda bu değişikliği yapmışsınız, ha 21 Ekim’de oylama yapmış, üç saat, dört saat sonra kalkıp iki maddeyi çıkarıyorsunuz. Bu değişikliğin, bu tür bir değişikliğin daha doğrusu bu şekilde yapılan iki değişikliğin arasında öz itibariyle bir fark var mı? Hayır, öz itibariyle bir fark yok. Burada doğrudan, seçimin sıhhatini etkileyen, burada doğrudan doğrudan seçmenin iradesine müdahale niteliğini taşıyan bir süreç var, bir değişiklik var. Bu getirilen teklif, öncelikle bu yönüyle bir hukuk skandalıdır, bir siyaset skandalıdır ve bütün bunların yanında da bir gayriciddî yönetim anlayışını yansıtan özellikler içermektedir.

Bir diğer önemli konu, bu referandum metninin aslında tümünden geri alınması da doğmuş olan kaosu, bütün sonuçlarıyla ortadan kaldıramayacaktır. Bunu biraz daha ifade edeyim; Meclis, iradesini ortaya koydu, elini çekti, süreçten çıktı.. Sürece kim dâhil oldu? Sürece cumhurbaşkanı dâhil oldu. Cumhurbaşkanı, Anayasa’dan doğan yetkisini kullanarak dedi ki “...ben Meclis’in ortaya koyduğu iradeyi yeterli görmüyorum, bunu halka götüreceğim” dedi, “...halka götürmek gereğini duyuyorum, bu ihtiyacı duyuyorum” dedi. Artık bu aşamadan sonra, Meclis’in, halkın iradesi ortaya çıkmadan, halkın iradesi netlik kazanmadan “...ben ortaya koymuş olduğum irademden vazgeçiyorum” demesinin anayasayla, anayasa hukukunun özülüyle ve demokrasinin özülüyle bağdaşır bir yönü olmadığı düşüncesindeyiz. Bu, demokrasi ve hukuk devleti kavramlarıyla bağdaşmaz diye düşünüyoruz.

Ne yapılması gerekiyor? Öyle bir garabet var ki, neresinden tutsanız, neresinden düzeltmek isteseyiz elinizde kalıyor. İşin ister istemez pragmatik yönüne bakmak gereğini duyuyorsunuz, bu ihtiyacı duyuyorsunuz. Tamam, tümünden geri alınacak; bunda bir tartışma yok, bunda bir tereddüt yok ama bu doğabilecek en az sakıncalı hal. Bununla birlikte işte buyurun, anayasada değişiklik yapılmasına dair yeni bir süreçten söz ediyoruz. Bu süreçle birlikte, bu geri almayla birlikte yeni anayasa çalışmaları içinde bunu anayasal bütünlük içinde görev-yetki-sorumluluk dengesi içinde anayasal kurumların, hükümetin, cumhurbaşkanının görev-yetki ve sorumluluk dengeleri içinde bunu pekâlâ bir çözüme bağlamak gerekir, bu tercihi yapmak gerekir, bu değerlendirmeyi yapmak gerekir. Ama hayır! Niye? Çünkü o gün için Anayasa Mahkemesi'nin 367'ye ilişkin Kararı, kabul edilemez bir karardı, biz günü kurtarmak adına, gündemi değiştirmek adına ve 22 Temmuz seçimlerinde malzeme yaratabilmek adına bu değişikliği gündeme getirdik, o değişiklik misyonunu gerçekleştirdi, biz orada bunu malzeme olarak kullandık, artık bunun gereği kalmadı; mantık bu, devlet yönetimi anlayışındaki mantık budur. Bu, bütün çıplaklığıyla, bütün unsurlarıyla ortaya çıkmış durumdadır. Adeta bir suçüstü hali söz konusudur. Devlet yönetiminde adeta bir suçüstü hali söz konusudur. Elbette bunları artık kamuoyunun, görmesi ve değerlendirmesi gerekiyor.

Geldiğimiz aşamada şunu öneri anlamında söylüyoruz; siyasi iktidarı ve tüm siyasi aktörleri bir kez daha uyarıyoruz, yanı sıra ısrar etmek yerine ve doğmuş olan kaosu daha da derinleştirmek yerine, siyaseten samimi, dürüst ve tutarlı bir şekilde yeni anayasa çalışmaları daha doğrusu anayasanın bazı maddelerinin değiştirilmesine ilişkin çalışmalar kapsamında bu konunun çözüme bağlanması gereğini önemle ifade ediyoruz.

Türkiye aslında şunu yaşıyor, öylesine bir süreç yaşıyoruz ki, sadece siyasi aktörler değil maalesef bazı kurumlarımız da üstüne düşen görevi yapmıyor. Nedir bu? Konumuzla ilgili olarak bunu elbette salt bir eleştiri kapsamında söylüyorum, yoksa Sayın Başbakanın ve iktidar sözcülerinin, bırakın eleştiri, anayasal kurumlarımızı, Danıştay'ı, Anayasa Mahkemesi'ni hedef göstermekten öte meşruiyetini tartışmaya açan tavırlarını hiçbir şekilde benimsemediğimizi, hoş görmediğimizi hemen ifade ediyorum.

Sadece eleştiri ve tespit anlamında bir görüşümü ifade etmek istiyorum. Doğrudan konumuzla ilgisi olduğu için söylüyorum, yaşanan süreçte Yüksek Seçim Kurulu maalesef üstüne düşen görevi yapmamıştır. Hep şu yanlış yapılıyor: Biliyorsunuz Yüksek Seçim Kurulu'nun hem adli işlevi vardır, hem idari işlevi vardır. Yani bir Anayasa Mahkemesi gibi, Danıştay gibi sadece adli işlevi olan bir kurum değildir. Bu anlamda, Yüksek Seçim Kurulu Başkanı'nın "...21 Ekim referandumu yapılsın, olay önümüze gelsin. Evet oyu çıkarsa o zaman olayı değerlendiririz..." demesi aslında yargıç yaklaşımıyla doğru olan bir yaklaşım. Yani Başkan diyor ki, "...ortada bir ihtilaf vardır, adli anlamda bir ihtilaf doğabilecektir, bu ihtilafa ilişkin dosya bizim önümüze gelmeden ben görüşümü açıklarsam, bu ihsası rey anlamına gelir..." Tamam Sayın Başkan doğru söylüyor, ama biraz evvel ifade ettiğim gibi Yüksek Seçim Kurulu'nun işlevi, sadece adli nitelikte değildir.

Yüksek Seçim Kurulu'nun ayrıca ve belki de bu süreçte daha da önem kazanan idari işlevi vardır. Bu kapsamda Yüksek Seçim Kurulu, 22.Yasama Dönemi'nde, yapılan Anayasa Değişikliği Teklifi'nin, maddi anlamda yasalaşmamış olmasını da göz önüne alarak, İçtüzüğü'nün 77.maddesi, Anayasa'nın diğer ilgili hükümleri kapsamında değerlendirme yaparak burada kadük hale gelmiş yani 21 Ekim'de referandumu yapılacak metnin, kadük ve geçersiz hale gelip gelmediğini öncelikle resen tespit etmelidir.

Yüksek Seçim Kurulu neyi tespit etmelidir? Bu aşamada referanduma sunulmak istenilen bu metnin, iki maddesinin geri alınmasının o referandum konusunun ihlali anlamına gelip gelmediğini resen tespit etmelidir. Yüksek Seçim Kurulu, neyi tespit etmelidir? Bizim, öngöremediğimiz diğer gerekçeleri de göz önüne alarak böyle bir süreçte bir defada 103-105 trilyona mal olacak olan bir oylamanın, ekonomiye getireceği gereksiz harcama olayını, gereksiz mesai olayını da "dairelerin önlem alma sorumluluğu" kavramı kapsamında değerlendirmeli ve görevini yapmalıdır. Yani, Yüksek Seçim Kurulu bu noktada, sorumluluk üstlenmelidir. Ama burada neyi görüyoruz? Burada, 1982 Anayasası'nın hukuk sistemimize yarattığı en büyük tahribatı görüyoruz. Nedir o? Yargı ve yargıcın bürokratlaşması sürecini görüyoruz. İnisiyatif almaktan kaçınan, sorumluluk almaktan kaçınan bir anlayışı ve bir süreci görüyoruz.

Sayın Hocam ben bu bölümü şu değerlendirmelerle bir cümleyle bitiriyorum: Seçimin, hukuki sıhhatini ve güvenliğini ilgilendiren konularda, Anayasa'nın 79.maddesi uyarınca, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğü sorumluluğunu üstlenen bir kurulun, bu biraz evvel açıkladığım konularda da resen görülecek konularda inisiyatif kullanması ve sorumluluk kullanması gereğini önemle ifade etmek gereğini duyuyorum.

Bu değerlendirmelerle, bu aşamada hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI (Prof. Dr. Ahmet Mumcu)- Sayın Kart'a çok teşekkür ediyorum. Çok önemli bir hukuksal sorun üzerinde de durdu. Bilmiyorum iki parlamenterimiz bu konuda ne diyecek? Gerçekten, artık Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden çıkmış ve cumhurbaşkanı tarafından halkoyuna sunulmuş olan bir metin üzerinde geriye dönerek parlamentonun bir tasarruf yapması mümkün değildir.

Ne yapılabilir? Halkoylaması sonucunda kabul edilen anayasa değişikliği, bir gün sonra toplanacak Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından, yeniden değiştirilebilir. Bence, sorundan kurtulmanın, sorunu çözenin tek yolu bu ama başkan olarak tarafsızlığımızı bozup, fikrimizi beyan etmeyelim.

Sayın Faruk Bal, Konya milletvekili, sizi dinliyoruz efendim.

FARUK BAL (MHP Konya Milletvekili)- Teşekkür ederim Sayın Başkan.

Başkent Üniversitesi'nin Sayın Rektörü, çok değerli öğretim üyeleri, çok değerli öğrencileri ve geleceğimizi emanet edeceğimiz sevgili gençler; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum, aranızda bulunmaktan da büyük bir mutluluk duyuyorum.

Değerli konuklar, geçtiğimiz hafta içerisinde Güneydoğu Bölgesinde yaşayan 13 tane sivil vatandaşımızı, 16 tane askerimizi katleden hain terörü ve bölücülüğü huzurunuzda ben de telin ederek, lanet ederek sözlerime başlamak istiyorum.

Tabii iki üç konu üzerinde bulunmaktayız; birincisi, terör tehdidi, buna karşı aymazlığını, buna karşı tembelliğini bir türlü üzerinden atamamış, hatta terörü cesaretlendirecek davranışlarıyla temayüz etmiş bir iktidar ile karşı karşıyayız. Aynı iktidarın 22.Dönem Parlamentosunda yaratmış olduğu soruna çare olarak önermiş olduğu, anayasa değişikliğiyle ilgili rejimin tehdit altında bulunması düşüncesiyle de karşı karşıyayız.

Sayın Hocamın affına sığınarak, rejimlerin kökeninden bahsetmek istiyorum. Değerli öğrenciler -hocalarımı istisna tutuyorum, bizden daha iyi bilirler- rejimler, aldıkları güç kaynağına göre tasnif edilir veya adlandırılır. Eğer halktan güç alıyorsa ve o gücü sadece halka karşı kullanıyorsa bu rejimin adı “başkanlık sistemi” veya birazcık bunun yetkileri törpülenmişse “yarı başkanlık sistemi.” Eğer halk bütün yetkilerini, parlamenterlere veriyor ve vekilleri marifetiyle bütün güç, bir mecliste toplanıp o şekilde yönetim sağlanıyorsa bunun adı da “parlamenter demokrasi”dir.

Özenti halinde oldukları için başkanlık sistemiyle ilgili iki, tek örnek vererek onu ayırık tutarak sözlerime devam edeceğim. Bunlardan birisi Amerika Birleşik Devletleri, tam başkanlık sistemini uyguluyor ve iki yüz kusur senedir uyguluyor, o ülkenin şartlarına uygundur. Ama Amerika'yı taklit etmek isteyen ya da başkanlık sistemine geçmek isteyen yirmi kusur tane ülkede, başkanlık sistemi diktatörlüğe dönmüştür. Yine yarı başkanlık sisteminde, sadece Fransa başarılı bir yönetim göstermektedir, Fransa'nın şartlarına uygun olduğu için; ancak bu ülkeyi taklit etmek isteyen diğer ülkelerin hepsinde de yarı başkanlık sistemi yine diktatörlüğe dönmüştür. Dolayısıyla tartışma konumuz, özenti olanlar için ifade ediyorum, başkanlık yolu ya da yarı başkanlık yolu çıkmaz bir yoldur. Türkiye'nin tarihi, coğrafi, siyasi ve sosyal şartlarına uymamaktadır.

Türkiye, çok partili demokrasiye geçtikten sonra parlamenter sistemi benimsemiştir. Parlamenter sistemin elbette eksik yanları vardır, elbette aksayan yanları vardır, elbette düzeltilecek tarafı vardır ve elli yılı aşkın bir süreden beridir bunlar düzeltilerek gelmektedir; bunlar da bir demokratik kazanımdır. Bu aksaklıklar düzeltilerek mükemmelleştirme hedefinden sapıp, nereye gideceğini bilmediğimiz bir yolculuğa çıkmamamız lazım. İşte bugün tartıştığımız konu, nereye gideceğini

bilmediğimiz bir yolculuğa çıkan AKP'nin bir icraatıdır. Bu icraatı, hani tabir yerindeyse devekuşu tartışmasında olduğu gibi deve kuşuna sormuşlar “deve misin?” “Hayır, görmüyor musun kanatlarım var, ben kuşum.” Fakat devekuşuna tekrar soruyorlar “deve kuş musun, deve misin?” Bu defa işine geldiği için “hayır, ne demek boyuma bakın ben deveyim” diyor. Şimdi AKP'nin bu tasarısı tam bir devekuşu misalidir.

AKP, bu deve kuşu örneğine nereden geldi? Değerli gençler; bunu benim size açıklamak bir vicdani borcum. Çünkü 21 Ekim tarihinden sonra Türkiye'nin temel taşlarındaki oynamayı siz, bizden daha uzun yaşayacaksınız, inşallah geleceğimizi emanet ettiğimiz sizler, Türkiye'ye öyle sıkıntıların yaşatılmasına engel olursunuz, ancak olunamazsa bile bunları hatırlamakta, sizlerin yoluna belki ışık tutması, aydınlık vermesi düşüncesiyle sizlerle paylaşmak istiyorum.

22. Dönem Parlamentosu döneminde, iki partili bir Meclis yapısı olmuştur. İki partili Meclis yapısı içerisinde, bu iki siyasi parti ellerinden geldiğince, kendi programlarınca hizmet etmeye çalışmışlardır. Ancak demokrasi kültürünün bir özelliğidir ki, siyaset sanatı, uzlaşabilme sanattır. Siyaset sanatı, düşündüğünü anlatmak ancak karşıdakinin de ne düşündüğünü iyi algılayabilmek sanattır. Bu iki zafiyeti vardı geçtiğimiz parlamentonun, birbirini anlamıyorlardı ve Atilla Bey'in, bana siz anlamadınız sataşmasını da bu arada cevaplandırmış olarak, zarif bir şekilde geçiştirmek istiyorum. Anlaşamadıkları için uzlaşma kültürü yerine, zıtlaşma kültürünü benimsediler. Benim tahterevalli siyaset dediğim budur. Tahterevalli siyasetinde, oturup bir yerde el ele tutarak bu demokrasi kültürü içerisinde ülkenin yararına oyun oynamak yerine tahterevallinin bir tarafını yukarıya kaldırıp, öbür tarafını indirmeye çalışmak, ülkeye zarar vermiştir. İşte burada da zarar vermiştir.

Nasıl? Bir tarafta AKP “bu Meclis, benim istediğim bir adamı seçecektir” ve işi başörtüsüne getirmek suretiyle yüzde 98'i Müslüman olan bu ülkenin insanların dini değerlerini de hortumlamak suretiyle, cumhurbaşkanlığı seçimini, yaklaşan seçimler için kendisine bir siyaset malzemesi haline getirmek istemiştir. Cumhuriyet Halk Partisi de buna karşı “hayır, seçemezsiniz, seçtirmemezsiniz” şeklindeki kendi düşüncelerini ifade etmiştir, daha da ileri giderek “aksi takdirde sine-i

millette çekilirim” demiştir. Gelişen sürecin, yoğun bir şekilde zıtlama ortamına gittiğini fark eden Milliyetçi Hareket Partisi de, 2006 yılının Kasım ayında bir açıklama yapmıştır. Bu açıklamada mevcut parlamentonun önünde bir görev olduğunu, bu görevin cumhurbaşkanlığına seçmek sorumluluğunu da üstlendiğini, ancak Türkiye’de, cumhurbaşkanlığının 1960’lı yıllardan sonra sürekli olarak sorun yarattığını ve bu sorunların demokrasinin özünü zedeler boyutlara ulaştığını, açıklayarak, siyasi partilerimizin erken seçime davet edilmesi suretiyle soruna çözüm bulmaları talep edilmiştir.

2007 Mayıs ayında yapılacak cumhurbaşkanlığı seçiminden sonra, geçtiğimiz dönem parlamentosunun sadece bir aylık çalışma ömrü kalmıştı. “Bir aylık çalışma ömrü kalan bir parlamentonun siyasi ömrü tamamlanmıştır, gelecek yedi yılın önünü kapatacak şekilde irade beyanında bulunmayın, erken seçime gidin, 11 Mart’ta seçim yapın, yeni meclis istediği şekilde cumhurbaşkanını seçsin. Aksi halde, parlamenter demokrasinin üzerine ara rejim gölgesi düşer, sizi siyasi sorumluluğa davet ediyoruz” şeklinde bir görüştü bu.

O tarihte Meclis’te bulunan siyasi partiler bunu kabul etmedi. Bir erken seçim takviminin de cumhurbaşkanlığı seçimine imkân sağlamayacak kadar sıkışması üzerine, bu defa yine Milliyetçi Hareket Partisi, ocak, şubat, mart aylarında ısrarla ve inatla “uzlaşın, ülkenin önünde ciddi sıkıntılar oluşmaya başlamıştır, ara rejim gölgesi düşürmeyin, madem seçime gitmiyorsunuz, çatışma olmadan, inatlaşmadan, zıtlaşmadan bu ülke cumhurbaşkanını bu parlamentodan seçin” bu da yapılmamıştır ve arkasından cumhurbaşkanlığı siyasi krizi doğmuştur. Siyasi kriz, siyaset kurallarına göre çözümlenmesi gereken bir krizdir. Siyaset boyutu dışında çözüm aramaya kalktığınız zaman bulacağınız çözüm, belki o çözüm merciinin kurallarına uygun olarak, bir sonuç ifade edebilir, ancak ülkedeki siyasi krizi çözmez. Nitekim burada da böyle olmuştur. Netice, “biz uyarıydık ara rejim gölgesi düşecektir” diye, parlamenter rejim üzerine düşmüştür. Erken seçime gidin denilmiştir, gitmemişlerdir. Erken yerine, hemen seçim yapılmıştır ve 23. Dönem Parlamentosu oldu; deve mi, kuş mu dediğimiz hadise karşımıza çıktı. Bakın şimdi, deve mi, kuş mu?

AKP, yaşanan o siyasi kriz süresi içerisinde bir misilleme yaparak, bir tepki yaparak “madem bana dindar, Müslüman bir cumhurbaşkanı

seçtirmiyorsunuz, ben de anayasayı değiştiriyorum” dedi ve Meclis'teki milletvekili sayısı çoğunluğu itibariyle de bunu gerçekleştirdi. Ama hakikaten, herhangi bir hukukçunun dikkate almasıyla, hemen fark edilebilecek o kadar ağır ve yanlışlarla doluydu ki bunun bir tepki değişikliği olduğu, bunun bir misilleme olduğu her halinden belliydi. Buna göre, cumhurbaşkanlığı seçimiyle ilgili anayasanın maddeleri değiştirildi. Bu değişiklikler Resmi Gazete'de yayınlandı, ancak halkoyuna sunulmadığı için yürürlüğe girmedi ve seçim oldu. 23.Dönem, parlamentosu toplandı, anayasaya göre ilk yapması gereken iş hemen seçime gittiği için cumhurbaşkanını seçmekti. Seçmezse, 45 gün içerisinde kendini feshedecek ve o tarihe de 21 Ekim tarihi yetişmemektedir. Ne yaptı? Şunu yaptı parlamento, değiştirilmiş anayasa maddelerine uygun olarak ancak henüz yürürlüğe girmemiş bu anayasa maddelerine uygun olarak 11'inci cumhurbaşkanını seçti. Şimdi gittiğimiz referandumda 11'inci cumhurbaşkanının nasıl seçileceği hükme bağlanmakta ve hangi usul ve esasların halkoyundan çıkması halinde, 11. cumhurbaşkanının seçiminde uygulanacağına dair maddeler bulunmaktadır. Tekrar soruyoruz “bu nasıl bir kuştur ya da nasıl bir deve dir?” hiçbir işe yaramıyor.

Tıpçılar beni daha iyi anlayacak, belki devekuşu benzetmemiz tam uymadı ama bir trafik kazasına uğramış insan benzetmesi biraz daha uygun olacak. Adam trafik kazası geçirmiş, acil servise getirilmiş; kafa-göz kan içerisinde, bir taraftan kol kırık, beyin travması var, iç organlarda da hasar var. Nereden başlayacaksınız tedaviye? Bir yerden başlamanız lazım, parlamentosunuz, bir parlamenter sistemsiniz, bu parlamentoda buna çare bulacaksınız, başka bir yerde bulamayacaksınız bu çareyi, çünkü sözlerimin başında ifade ettiğim parlamenter-demokratik sistemde bütün güç kaynakları, parlamentodadır. Atilla Bey'in bana sitem ettiği, o tahterevalli siyasetiyle bu çözümü bulamıyorsunuz. O zaman uzlaşma kültürünü hâkim kılmanız lazım. Uzlaşma kültürünü hâkim kılabilmek için de sorunu çözücü yöntemleri geliştirmeniz lazım ve öneride bulunmanız lazım. Milliyetçi Hareket Partisi'nin yaptığı budur; bu deve mi, bu kuş mu, bu hastanın tedavisine nereden başlayacağız. Bizim bulduğumuz iki tane çözüm vardır: Bir, bu külliye kalksın. Yani sunduğumuz bu önerinin birincisi ve ilki önümüzdeki halkoyuna sunulan kanunun, halkoyuna sunulmadan önce anayasa değişikliğini, usul ve esasları uygulamak suretiyle, başka bir kanunla yürürlükten kaldırmak. Niçin? Çünkü eğer

bu halkoyuna sunulursa, parlamenter demokrasinin temel taşlarında oynama olacaktır. Bundan sonra parlamenter demokrasiyi, hangi temel üzerinde tutacağımız bir muğlak zemine oturacaktır, kaygan bir zemine oturacaktır ve nerede tutulacağı belli olmayan bir rejim değişikliğinin içine sürükleneceğiz, bu sürüklenişin içerisinde kuşku duyuyoruz. Net ifade ediyorum, 2004 Avrupa Parlamentosu'nun Tavsiye Kararları, 2006 Avrupa Parlamentosu'nun Tavsiye Kararları'na göre "Anayasanızı değiştirin" diyen Avrupa Birliği'nin, Cumhuriyet'in kuruluş felsefesini sorgulayan, düşünceleri yansıtan bir anayasa paketiyle de karşı karşıyayız. Endişenin ciddi olduğu, ciddi olarak ortaya çıktığı nokta da burada, dolayısıyla birinci olarak bu teklifin külliye ortadan kaldırılmasını önerdik ve uzlaşalım dedik, kabul ettiğiniz takdirde buna destek veriyoruz. Bunda uzlaşamaz iseniz, o takdirde hiç olmazsa yeni bir cumhurbaşkanı kriziyle karşı karşıya kalmayalım. Çünkü 21 Ekim'de "evet" çıkar ise halkoylamasının sonucu 22 Ekim günü Anayasa'nın emri haline gelecektir bu; Yüksek Seçim Kurulu, 11. cumhurbaşkanının seçimiyle ilgili prosedürü başlatmak zorunda kalacaktır.

O zaman bu anayasanın değiştirilmiş, fakat yürürlüğe girmemiş maddelerine göre seçilmiş olan 11.cumhurbaşkanının hali ne olacaktır? Tartışın; hukuken tartışın, siyaseten tartışın. Farz edelim ki 11.cumhurbaşkanı, halk tarafından yeniden seçilecektir, istifa mı edecektir, etmeyecek midir? Buyurun hukuken, siyaseten tartışın. Bu kaos ortamında Türkiye, çok kan kaybedecektir. Bu kriz ortamında Türkiye'nin harcayacağı bir ay, bir hafta, bir gün, bir dakika, bir saniye kaybedecek zamanı yok. Çünkü dağlarda insanlarımız, gencecik bedenlerimiz şehit oluyor, Türkiye'nin ona bütün gücünü, enerjisini harcaması lazım. Aç, ilaçsız insanlar var, üniversite gençliği biliyor, mezun olanların % 28'i iş bulamıyor, bu hükümetin onlara iş bulması lazım. İşsizliğin yanı sıra, üretimsizlik, verimsizlik, dış borç, cari açık (bunlara zaman kalmadı Sayın Başkan uyararak istiyor beni) yani Türkiye'nin gerçek gündemine dönmesi lazım. Sayın Başbakan şu balayı dönemini bir türlü atlatamadı. On gün Amerika'da, yedi gün kaplıcada; yani bir balayından dönebilse, döndüğü zamanda sıra krize gelecek.

Değerli arkadaşlarım; işte bu şartlar içerisinde 21 Ekim tarihinde yapılacak oylama, tekrar ifade ediyorum, diğer partiler tarafından

birinci önerimiz kabul edilmemiş görünüyor. Türkiye'nin önümüzdeki yıllarda, sizin inşallah benim saçlarım gibi saçlarınızın ağardığı yıllarda çok ciddi bir dönüm noktası olarak hatırlayacaksınız ve keşke diye içinizden geçireceğiniz anları yaşamamanızı temenni ediyorum. Diğer taraftan eğer, 21 Ekim tarihinde olumlu bir "evet oyu" çoğunluğuyla çıkarsa bu takdirde de yeni cumhurbaşkanı bir değişiklik olmazsa; Sayın Gül mü, değil mi tartışması olacak ve biz ne işe, ne aşa, ne teröre, ne şehitlere, ne gazilere ve ülkenin diğer sorunlarına eğilecek zamanı bulamayacağız. Türkiye, bu sanal ortamdan biran önce kurtulmalıdır. İşte Milliyetçi Hareket Partisi olarak bizim yaptığımız budur, partileri ortak uzlaşma noktasına çekebilmek için iki öneride bulunduk. Bu öneriden birincisi en doğrusudur, en makulüdür ama burada uzlaşma olmuyorsa en azından tıp bilimine değer vermiş, değerli hocalarımın tabii ki tecrübelerine karşı saygım vardır, ama trafik kazası geçirmiş hastanın beynine bakalım, iç organlarda bir kan kaybı var mı, hayati noktaya bakalım, oradan başlayalım tedaviye, yoksa makyajlarla uğraşmayalım diyorum.

Sayın Başkan, teşekkür ediyorum, çok sağ olun.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Bal'a bu çok etkileyici konuşması dolayısıyla teşekkür ediyorum,. Yalnız trafik kazası geçiren kişinin akıbeti hakkında da bir soruyla da karşılaşabiliriz. Sayın Rektörümüz, herkes biliyor çok büyük bir hekim, dünya çapında bir hekim,. Herhalde o cevaplandırır, eğer vaka ümitsizse, yaralı artık sizin buyurduğunuz gibi beyinde dahi travma ile ve iç organlarının tamamen hasar görmesiyle hekimlerin önüne gelmişse, kurtarılamazsa ne olacak acaba? Ben onu sormak istiyorum.

FARUK BAL- Biz, Türk hekimlerine ve Türk milletine inanıyoruz, gençlerimize inanıyoruz.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim, ya da organ nakli yapılır değil mi efendim? Sayın Rektörüm, onu da arz etmek istiyorum bu öyle bir hukuksal problem ki, halledilemeyecek.

Sayın Tayfun İçli'ye sözü veriyorum, buyurun efendim.

TAYFUN İÇLİ (DSP Eskişehir Milletvekili)- Çok teşekkür ediyorum. Değerli Milletvekilleri, Sayın Rektörüm, çok değerli hocalarım, sevgili öğrenciler; hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Ben de diğer arkadaşlarım gibi, vatanları için canlarını vermiş aziz şehitlerimize rahmet diliyorum, yakınlarına ve Türk milletine başsağlığı dileklerimi iletiyorum. Tabii bu arada Sayın Rektörüm, sizin başkanlığınızda Başkent Üniversitesi Senatosu'na da şükranlarımı sunuyorum. Çünkü siyasi partilerin yapması gereken etkin muhalefeti, bir üniversite olarak yaptığınız için ve böylesi önemli konuları Türk kamuoyunun gündemine getirdiniz için şahsınızda, Başkent Üniversitesi Senatosu'na şükranlarımı sunuyorum.

Değerli konuklar, Demokratik Sol Parti'nin, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde grubu olmadığı için ne yazık ki, Anayasa Komisyonu'nda, Demokratik Sol Parti temsil edilmiyordu, halen de edilmiyor. Çünkü (8 Ekim 2007) Anayasa Komisyonu toplantısına bir milletvekili olarak katıldım ve kendi görüşlerimi dile getirdim, bir de önerge verdim. Komisyon üyesi olmayan, komisyonlarda önerge veremez ama tarihe not düşmek için özellikle de komisyon tutanaklarına not düşmek için görüşlerimi dile getirdim. Umut ediyorum ki Ana muhalefet partisi, Cumhuriyet Halk Partisi, bu AKP'nin dayatması neticesi çıkacak bu kanunu, Anayasa Mahkemesi'ne götürür. Çünkü bu kanun, Anayasa Mahkemesi'ne giderse birazdan açıklayacağım gerekçelerle, Anayasa Mahkemesi, bu kanunu, bu hukuk rezaletini ortadan kaldıracak.

Daha dün konuya şuradan girdim, “akşam düşünüyorsunuz, sabah karar veriyorsunuz. Hukuksal metinler, akşam düşünüp, sabah uygulanmaz. Hukuksal metinler, özellikle Anayasa metinleri bugünü değil, geleceği, torunlarımızı ilgilendiren metinler. Siz öfkeyle, kızgınlıkla bazı şeyleri yapabilirsiniz ama yasama organı olarak yapamayacaklarınız var” dedim ve aceleci davranmalarını, bu acemiliklerini yüzlerine açıkça vurdum ve Anayasa Komisyonu Başkanı da kabul etti. Bakın, Adalet ve Kalkınma Partisi Grup Başkan Vekili Giresun Milletvekili Nurettin Canikli ve 272 milletvekili arkadaşının vermiş olduğu 32 sıra sayılı kanun teklifini okuyor ve dikkatlerinize sunuyorum. TBMM'de dağıtılan kanun teklifinin başlığı “Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nda Değişiklik Yapılması Hakkında

Kanun Teklifi ve Anayasa Komisyonu Raporu.” Beyler, bu bir anayasa değişikliği değil, bu “5678 sayılı Anayasa’da Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun”da, değişiklik yapılmasına ilişkin bir Kanun. O kanunun, 5678 sayılı Kanun’un, yürürlüğe girebilmesi için 21 Ekim’de yapılacak olan halkoylamasında kabul edilmesi lazım. Halkoylaması ile kabul edilmemiş bir metni anayasa hükmü olarak kabul edip, bu hükmü bir anayasa değişikliği olarak kanun teklifi olarak getiremezsiniz.

Bu bir rezalettir, bu bir kepezeliğdir. Meclis bürokrasisinin hatasını bir tarafa bırakın, ben bu hatayı Meclis Anayasa Komisyonu’nda da ifade ettim. Bakın bu bir hukuk rezaletidir. Çok ilginçtir, benim görüşlerim anayasa komisyonu raporunda ismim belirtilmeksizin, bazı milletvekillerinin görüşü olarak ifade edilmiş. Ben, Komisyon üyesi olmayabilirim ama Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin milletvekiliyim, orada, İçtüzüğe göre Anayasa’ya göre söz aldıysam, benim ismim zikredilmek suretiyle itirazlarımın bu Komisyon raporuna geçmesi lazım. Ancak ismim belirtilmediği halde bazı AKP’li milletvekillerinin isimleri raporda zikredilmiş. Bu utangaçlık, bu mahcubiyet nedendir? Bunu geçtim. Bu nasıl bir şekli hata? Aslında şekli hata da değil. Nasıl bir hata yapıyorlar, hızlı tren gibi biz her şeyi yaparız, süratle gideriz anlayışıyla nasıl bir hukuk yaratıyorlar? Anayasal kaosa neden oluyorlar.

Geliyorum esasa ilişkin görüşlerime, dün Anayasa Komisyonu’nda bahsettiğim olaylara, ama oraya geçmeden evvel şunu söylemek istiyorum, bugünkü gücünüze dayanarak, her şeyi yapabileceğinize inanabilir, muktedir olduğunuzu zannedebilirsiniz, sadece siyasi iktidarlar için söylemiyorum bunu; hukuku katledemezsiniz, anayasayı katledemezsiniz. “Anayasa bir kere delinmekle bir şey olmaz” diyemezsiniz, yarın, bir gün öyle bir zaman gelir ki o katlettiğiniz hukuka, o katlettiğiniz demokrasi ilkelerine muhtaç olursunuz. Birileri gelir, rahmetli Bülent Ecevit’in dediği gibi “düdüğü çalar,” o zaman da haktan, hukuktan bahseder, hak ve özgürlüklerin çiğnendiğinden bahsedersiniz ama o zaman da yanınızda kimseyi bulamazsınız. Bugün AKP’nin yaptığı o her şeye muktedirim anlayışı ne yazık ki ülkemizde, rejimle ilgili ciddi sıkıntılara da yol açabilecek duruma gelmiştir.

Siyasi gerekçeler söylenebilir, Sayın Kart da söyledi, Sayın Bal da söyledi. Ben de söyleyeceğim, ama ben fazla siyasi gerekçelere dayanma-

yacağım. İzin verirseniz, burada biraz daha hukuki gerekçelere dayanmak istiyorum. Bu kanun teklifi, evrensel hukuk kurallarına ve anayasamızın amir hükümlerine, anayasa hükümlerine aykırıdır. Dün Komisyon'da anayasaya aykırılık önergesi verdim. Önergem, kanun teklifinin maddelerine geçilmeksizin, mutlaka Komisyon tarafından reddedilmesine yönelikti. Önergem İctüzüğümüzün 38. maddesine dayanıyor, yani Türkiye Büyük Millet Meclisi İctüzüğü'nün 38.maddesine. Eğer kanun teklifi, anayasaya aykırıysa, maddelerine geçilmeksizin reddedilmesi gerekir. Reddedilme nedenlerini de komisyona gerekçeleri ile arz ettim.

Bu kanun teklifi, Anayasamızın başlangıç hükümlerine özellikle de başlangıç hükmünün 3'ncü, 6'ncı. 7'nci fıkralarına aykırıdır. Anayasamızın başlangıç hükmündeki bu fıkralar ne diyor? "Türkiye Cumhuriyeti'nin, bir hukuk devleti olduğu, eşitlik ilkeleri, demokrasi ilkelerine bağlı bir Anayasa olduğunu" söylüyor,

Ayrıca bu teklif anayasamızın birçok hükmüne de aykırı. Kısa başlıklar halinde özet olarak aktarıyorum:

Kanun teklifi, "Türkiye Cumhuriyeti'nin bir demokratik hukuk devleti" olduğunu belirten Anayasamızın, değiştirilmesi bile teklif edilemeyecek olan 2.maddesine, "Egemenlik" başlıklı 6.maddesine, "Kanun Önünde Eşitlik" başlıklı 10.maddesine de aykırı.

Değerli öğrenciler, hemen yeri gelmişken Anayasa'nın "Anayasa'nın Bağlayıcılığı ve Üstünlüğü" başlıklı 11.maddesine göz atmak gerekiyor. Biraz teknik konulara giriyorum ama bunlar can alıcı noktalar. "Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve diğer kuruluş ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır. Kanunlar, Anayasaya aykırı olamaz." Demek ki bu teklif, Anayasa'nın 11. maddesi hükmüne de aykırı. Bu kanun teklifi anayasanın 11'inci maddesinden hareketle; "Seçme-Seçilme ve Siyasi Faaliyette Bulunmak" başlıklı 67'nci maddesine aykırıdır. Çünkü seçme hakkı, yurtdışındaki vatandaşlarımız için başka bir metinle uygulanıyor, sizler için, bizler için başka. Değerli konuklar bu kanun teklifinin "Seçimlerin Genel Hükümleri ve Denetimi" başlıklı 79. maddesine ve Anayasamızın "Değiştirilmesiyle" ilgili 175. maddesine

de aykırı olduğuna dair görüşlerimi dün Komisyon'da sayın milletvekillerinin huzurunda da dile getirdim ve hatırlatmada bulundum. Molier'in avukatlar için ünlü bir sözü vardır "...avukatlar köle kullanmadılar, efendileri de olmadı" dedim. Değerli milletvekillerine, değerli arkadaşlarımıza aslında orada, bir şeyleri anlatmaya çalıştım. Bu sözlerle bizlerin anayasaya ve hukukun temel prensiplerine bağlı olduğumuzu, bizim belirli konularda dayatmalara karşı durmamız gerektiğini, bizim efendilerimizin olmadığını anlatmaya çalıştım. Anayasa'nın 81. maddesine göre "yemin ettik beyler, arkadaşlar" dedim. Hukukun üstünlüğüne, demokrasiye, anayasaya bağlı kalacağımıza dair bütün milletvekilleri daha yakın zamanda yemin etti, biz de yemin ettik "yeminimize bağlı olmalıyız" dedim.

Değerli konuklar, değerli arkadaşlarım; hukuk, keyfilik kaldırmaz. Hukuksal düzenlemeler, kişiye özel, kişiye özgü yapılamaz. 2002 seçimlerinden sonra, muhtar dahi olamayacak Sayın Başbakan hakkında Anayasa'da değişiklik yapılmak suretiyle milletvekili seçilme yeterliliği ile ilgili 76'ncı maddesi değiştirilmiştir. Bu kişiye özgü değişiklik ile, Sayın Recep Tayyip Erdoğan'ın milletvekili seçilme yolu açılmış, arkasından komik bir durumla Siirt'te yeniden seçim yapılarak Sayın Erdoğan milletvekili seçilmiş ve başbakan olmuştur. Sayın Gül için de kişiye özgü benzer bir düzenleme çabası içine girilmektedir. Sayın Gül'ün cumhurbaşkanı olması ya da olmaması ayrı bir konudur. Aslında bu kanun teklifi Gül'e de kazık atıyor. Burada Sayın Cumhurbaşkanı'na da bir nevi bir dümen çevriliyor, yani ona da haksızlık ediliyor. Seçilmesi doğrudur yanlıştır ayrı. Ama aslında onun da meşruiyeti tartışılıyor. Ne olursa olsun kişiye özgü düzenlemeler ile bir kimsenin cumhurbaşkanı olması için anayasa düzenlemesi yapılması büyük bir hukuk ayıbıdır. Yapılamaz! Yapılmamalıdır. Bunun bedelini onlar ödeyeceği gibi toplum da bedelini çok ağır öder. Dün bunları yine Anayasa Komisyonu'nda ifade ettim.

"Anayasa'nın Bazı Maddelerinde Değişiklik Yapılması Hakkındaki 5678 Sayılı Kanun'da Değişiklik Yapılmasına Dair," bu teklifin görüşülemeyeceğini, artık yasama organının yetkisinin kalmadığını" ifade ettim. Nedenini de Anayasa'nın 79. maddesine dayandırdım. Kanunların "lafzı ve ruhu" denir değil mi? Anlamak için ruhunu bir tarafa bırakalım, direkt lafzına bakalım, ruhu tabii çok önemli.

Anayasa'nın 79.maddesinin, 1.fıkrası "Seçimler yargı organlarının genel yönetimi ve denetimi altında yapılır. Seçimlerin başlamasından bitimine kadar, seçimin düzen içinde yönetimi ve dürüstlüğüyle ilgili bütün işlemleri yapma ve yaptırma, seçim sürecinde ve seçimden sonra seçim konularıyla ilgili bütün yolsuzlukları, şikâyetleri, itirazları inceleme ve karara bağlama yetkisi Yüksek Seçim Kurulu'nundur" der.

5678 sayılı Anayasanın Değiştirilmesine Dair Kanun, Anayasamızın 175'inci maddesine göre halkoyuna sunulmuştur ve seçim sürecine girilmiştir.

5678 sayılı bu Kanun; Anayasa Mahkemesi'ne olan öfkeyle değerli katılımcılar da onu söylediler- çıkarılmıştır. Anayasa Mahkemesi'nin "367 toplantı yeter sayısının olmadığından," Gül'ün cumhurbaşkanlığını geçersiz kılması kararı üzerine çıkarılan öfke kanunudur ve Sayın Ahmet Necdet Sezer'e, cumhurbaşkanına olan bir tepkinin sonucu çıkartılmıştır. Ülke seçime giderken yine bir gecede öfkeyle karar alınıp, ertesi gün uygulanan bir kanundur. Öfkeyle, hesap sormayla, sayısal gücünüze dayanarak aldığınız kararlar, çıkarttığınız bir kanundur. Bu kanun 31 Mayıs 2007 tarihinde kabul edilmiştir.

Sayın Cumhurbaşkanı Sezer, bunu referanduma göndermiş. 16 Haziran 2007 tarihinde Resmi Gazete'de yayınlanmış. Anayasa'nın 79.maddesi gereğince yargı organı olarak tabir edilen Yüksek Seçim Kurulu devreye girmiş, seçim takvimini başlatmış, 11 Eylül 2007'de de gümrüklerde oy kullanılmaya başlanmış ve Anayasa'nın 79.maddesi gereğince, artık yasama organı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi elini bu işten çekmiştir. Bu işte artık Yüksek Seçim Kurulu devreye girmiştir. Yürürlüğe girmesi 21 Ekim referandumunda halkın kabul etme koşuluna bağlı bir anayasa değişikliği hükmünü referandum başladıktan sonra değiştirmek istiyorsunuz. Seçim başlamış, siz kuralları değiştiriyorsunuz! 22 Temmuz seçimlerini düşünün. Sabah bizler oy kullanmaya başlıyoruz, bir aklıevvel çıkıyor, diktatörlükte olduğu gibi, saat 12'de "siz bu seçimde, bu partiye oy kullanamazsınız" diyor ve bunun da siyasi gerekçelerle haklı bir takım nedenleri anlatılmaya çalışılıyor. Olmaz!

Yine tiptan örnek verelim, affınıza sığınarak söylüyorum, bir organ nakli yapılacak, bir vatandaşın böbreği değişecek, bütün konsültasyon ona göre yapılmış, kan tedariki ona göre yapılmış, hasta masaya yatırılmış, ameliyatın yarısında adamcağızın tutuyorsunuz gözünü alıyorsunuz, olur mu böyle bir şey? Bu kanun teklifini, hukuk fakültelerinde anlatsalar, o öğrenciyi bırakın sınıfta bırakmayı, hukuk nosyonu olmadığı için okuldan atarlar.

Tabii aslında söylenecek çok şey var ve dedim ki “Geçici 18. ve 19.maddeyi düzenleyen, 6.maddeyi kaldırma yetkiniz de yok, çünkü o kanunun 7. maddesinde; bu madde tümüyle oylanır diyor.” Tümüyle oylanacağı ve halka bu şekilde referanduma, halkoylamasına sunulan bir metni, siz işinize geldiği gibi nasıl değiştirebilirsiniz? Değiştiremezsiniz! Ortada bir sakatlık var. Sayın Bal’ın görüşüne katılmıyorum, yani bir uzlaşma ancak hukuka uygun, anayasaya uygun, rejime uygun metinlerde olur ve bir de uzlaşacak adamlarla olur.

Bunlar, cumhurbaşkanlığı seçiminde, seçim öncesinde uzlaşalım dediler, uzlaşmadılar. Yine dayattılar “bir sayısal gücümüz var” dediler. Yani hayattan ve bazı şeylerden dersler çıkartmalıyız. AKP’nin uzlaşma gibi bir niyeti yok! AKP, bizleri aptal yerine koyup, sıkıştığı yerlerde uzlaşabileceği adamlar arıyor, toplumla uzlaşma gibi bir niyeti yok. Cumhurbaşkanlığı seçiminde yaptı bunu, burada da kendi hukuksal ayıbına, rejimi tahrip edecek bir ayıba ortak aramaya çalışıyor. Buradan sadece Milliyetçi Hareket Partili arkadaşlarıma sesleniyorum. AKP’nin içinde anayasaya, hukuka saygılı, vicdan sahibi milletvekili arkadaşlarıma da sesleniyorum: Yarın bu metinlere onlar da ihtiyaç duyacaklar. Bu metine Türkiye Büyük Millet Meclisi’ndeki üyeler, muhtaç olacakları gibi vatandaşlarımız da muhtaç olacak. Vatandaşlarımızın geleceğini karartmaya kimsenin hakkı yoktur diyorum. Sabrınız için hepinize şükranlarımı sunuyorum, teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Efendim, teşekkür ederim. Her üç panelistimiz de gerçekten parlamentomuzun havasını buraya çok yüksek düzeyde yansıttılar. Gerçekten karşıımızdaki kitleyi de dinleyici locasındaki arkadaşlarımız olarak kabul ediyorum, ama ne yazık ki bütün bu eleştirilere cevap vermesi gereken temsilci arkadaşımız burada yok, AKP’li arkadaşımız yok.

FARUK BAL- Eğer izin verirseniz, bir cümle katkıda bulunabilir miyim? Değerli gençler, bir şeyi iyi anlamamız lazım; Sayın Kart dedi ki “artık cumhurbaşkanı devreye girmiştir, eski Cumhurbaşkanımız Sayın Necdet Sezer, halkoyuna sunmuştur, onun iradesinin üzerinde irade olamaz.” Bunun anlamı...

ATILLA KART- Halk iradesinin üzerinde irade olamaz, halkın iradesi. Tabii halk iradesi devreye giriyor. Ahmet Necdet Sezer’in iradesini demiyoruz, halkın iradesi diyoruz.

FARUK BAL- Yani anladığım kadarıyla artık Meclis’in halkoyuna sunma iradesinin üzerine çıkamayacağını ifade etti, bunun doğal sonucu olarak da bu halkoylaması yapılacaktır, öyle anladım ben. Bu doğru ise, diğer taraftan da Tayfun Bey’in ifade ettiği “külliye bu çekilmelidir, Anayasa Komisyonu bunu hiç görüşmemelidir.” O zaman ne olacak? Bir, Komisyon’da çözüm bulamıyoruz, iki, halka gitmekte çözüm bulamıyoruz; ne yapacağız yani AKP’nin dediğine mi katlanacağız? O zaman bir çıkış yolu görmemiz, bir çıkış yolu bulmamız lazım, direksiyonda biziz.

OTURUM BAŞKANI- Efendim, çok teşekkür ederim. Şimdi sırayla son turda gene aynı sırayla söz vereceğim, yalnız çok istirham ediyorum beş dakikayı aşmayalım.

ATILLA KART- Saygıdeğer konuklar, hepinizi bir kez daha saygı ile selamlıyorum.

Öncelikle Sayın Bal’ın değerlendirmelerini, partimizi ilgilendiren değerlendirmelerine kısaca cevap vermek istiyorum. Sayın İçli de ifade ettiler, karşımızda 350–360 milletvekiline sahip bir parti var, siz 150–160 milletvekiline sahipsiniz ve nasıl dayatmacı bir anlayışa sahip olduğunu bir süreçle anlatıyoruz.

Cumhurbaşkanlığı sürecinde, 26 Nisan’dan iki gün evvel Türkiye’de, dünya kamuoyu cumhurbaşkanlığı adayına kilitlenmişken, üç aydan, beş aydan bu yana kendi grup toplantısında zannedersiniz ki, 15.Yüzyılda, 16.Yüzyılda veliahdını tayin eden bir kral, padişah, imparator edasıyla “Abdullah Gül’ü, cumhurbaşkanı adayı olarak tespit

ettim” diyen bir irade var. Böyle bir iradeyle hangi uzlaşmadan söz ediyorsunuz? Ne oluyor? Ondan sonra 22 Temmuz seçimleri yapılıyor. 23 Temmuz sabahı, uzlaşma ve diyalog diyor “ne kadar güzel bir gelişme” ama bakıyoruz, o çağrıdan sonra Milliyetçi Hareket Partisi diyor ki “biz ne olursa olsun Meclis’e katılacağız” ve o noktadan sonra cumhurbaşkanlığı sürecinde bir kırılma başlıyor. Bunları açık bir şekilde görmemiz gerekir, bunlar görmezden gelinecek hususlar değil. Burada elbette uzlaşma ama nasıl uzlaşma? Dayatmaya prim veren değil, uzlaşmaya prim veren, uzlaşmaya imkân tanıyan bir uzlaşma. Bu noktada kararlı olmadığınız takdirde karşınızdaki kadro, sizin o yaklaşımınızı istismar eden bir siyaset anlayışına sahip, böyle bir kültüre sahip. Türkiye’de parti devletinin, anayasal altyapısını kurma noktasında ciddi mesafeler alan bir siyasi iktidarla karşı karşıyayız. Bunları görmezden mi geleceğiz? İşte buyurun, bu aşamada neyi görüyoruz “efendim öyle bir süreç yaşayacağız ki artık her kritik konuda referanduma gideceğiz.” İşte bakın, çoğunluk diktası anlayışının yeni bir tezahürü bu.

Burada referanduma gidecek konular var, gitmeyecek konular var. Bunlar anayasa hukukunda çok nettir, siyasette çok nettir. Zamanın kısalığı sebebiyle bu konuya daha fazla temas etmek istemiyorum ama bu açıklamayı yapmak gereğini duydum.

Erken seçim meselesi, cumhurbaşkanlığından evvel 2005 yılı Haziran ayından buyana Genel Başkanımız başta olmak üzere, erken seçimin, cumhurbaşkanlığı seçiminden önce yapılması gereğini dönüp dönüp ısrar ettik, anlattık ama hayır, karşınızdaki kadronun anlayışı belli. Bu sebeple, bu parlamento yapısı içinde ve siyasi iktidarın anlayışı çerçevesinde olayı görmek gerekiyor.

Öylesine bir ironik tabloyla karşı karşıyayız ki cumhurbaşkanlığı sürecinde, doğmuş olan bu kaos ve ihtilafın öznesi konumunda olan Sayın Abdullah Gül, geldiğimiz aşamada kendi siyasi geleceğini de etkileyen ve etkileyecek olan anayasa değişikliklerini son merci olarak onama veya veto etme konumunda. Böyle garip bir tablo; anayasal anlamda böylesine garip bir tablo, herhalde ve ancak Türkiye’de yaşanabilirdi; bu siyasi iktidar, bunu “başaran bir maharete” sahip.

Bunu elbette tırnak işareti içinde söylüyorum. Öyle bir süreç ki başbakanın ve iktidarın kaprislerine, sorumsuz ve öngörüsüz politikalarına mahkûm edilen bir Türkiye gerçeğiyle, Türkiye fotoğrafıyla karşı karşıyayız. Onların bu anlayışlarına, destek anlamına gelebilecek her türlü yaklaşımlardan kaçınılması gereğini bir kez daha ifade ediyorum.

Burada şunu öneri olarak ifade ediyoruz, işte buyurun uzlaşma, işte sorumlu muhalefet anlayışı ama bu noktada da karşınızdakilerden de bir adım, bir yaklaşım bekliyorsunuz. Yeni Anayasa, daha doğrusu anayasanın bazı maddelerinin değiştirilmesine yönelik çalışmalar kamuoyu gündeminde. Referanduma konu olan, tüm konuların bu çalışmalar kapsamında çözüme bağlanması mümkündür. Bunun için yeterli zaman aralığı da vardır. Bu sebeple referandum konusu metnin tümünden kaldırılmasıyla birlikte, buyurun 22 Ekim sabahından itibaren görev-yetki-sorumluluk ilişkileri ve anayasal bütünlük içinde yapılması doğru ve yerinde olan bir süreçle karşı karşıyayız. Bu yaklaşımlar içinde bir siyasi iktidarın tavrı olduğu takdirde her türlü desteği vereceğimizi Cumhuriyet Halk Partisi olarak bir kez daha ifade ediyorum.

Türkiye'nin, geldiğimiz aşamada artık bu zorlama konuları tartışmak yerine ve dayatmacı anlayışlara pirim vermeden işsizliği konuşması gerekiyor, terörü konuşması gerekiyor, yolsuzluğu konuşması gerekiyor, yoksulluğu konuşması gerekiyor, ulusal güvenliği konuşması gerekiyor, refahı-kalkınmayı ve sosyal adaleti konuşması gerekiyor. Türkiye'nin gerçek gündemi bunlardır. Hükümetin, yeni ve suni gündemler yaratmasına fırsat vermeden Türkiye'nin öncelikli ve acil konularını, Cumhuriyet Halk Partisi olarak, zemini içinde kararlı bir şekilde tartışmaya ve anlatmaya devam edeceğiz.

Bu değerlendirmelerle ben hepinizi bir kez daha saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Bal, efendim lütfen beş dakika.

FARUK BAL- Teşekkür ederim Sayın Başkan. Ben tabii bu toplantının daha verimli kılınabilmesi için Sayın Stratejik Araştırmalar Enstitüsü Başkanı'nın sorularını da not etmişim ama bir kısmı belki konuşma

arasında değerlendirilmiştir, diğerlerini olabildiğince ve kısaca cevaplandırayım.

Bu referandum nereden çıktı? AKP'nin şapkasından çıktı, arkadaşlar. Başka bir lafı yok bunun, başka gerektiren bir durumu yok, başka bir izah edilecek tarafı yok. Tamamen kriz yönetimini becerememiş olan AKP ve o dönemde bunun muhalifi olan Cumhuriyet Halk Partisi'nin de tabii sorumluluğu vardır. O sorumluluğun neticesinde, cumhurbaşkanlığı krizi yaşanmıştır ve bu AKP'nin şapkasından çıkmıştır.

Halk ne biliyor? İnanın, hiçbir şey bilmiyor. 21 Ekim'de yapılacağına göre 8–10 gün sonra halkoylaması yapılacak. Öyle bir halkoylamasının yapılıp, yapılmayacağından dahi haberi yok. Zihinlerde AKP'nin cılız bir boyaması var: "Müslüman bir cumhurbaşkanı için bir anayasa değişikliği" diyorlar. Bu Türkiye'yi ileride çok gerilimli noktalara götürecek bir ateşin yakılması demektir. Yani Türkiye'de Müslüman birisi, sadece AKP'nin seçtiyeceği cumhurbaşkanı mı vardır, onun dışındaki insanların Müslümanlığına AKP mi karar veriyor? Siyasette, din duygularını istismar eden, inançları hortumlayan AKP'nin bu halkoylamasında da cılız bir boyama şeklindeki etkisi, bu olmuştur.

Cumhurbaşkanını Meclis seçiyordu, bir zararı mı var? Yok. Zaten parlamenter demokrasi içerisinde olmaması gerekir. Sözlerimin başında özellikle gençlere hitap ederken ifade ettiğim "rejimin güç kaynağı değiştiriliyor" demiştim. Onu hatırlatmak istiyorum, yani parlamenter demokraside yürütme organının başı olan, netice itibariyle sembolik yetkilerle donatılsa bile başı olan, cumhurbaşkanının meşruiyet kaynağını parlamento yerine, halktan alması, ileride yaşanabilecek çok ciddi yetki tartışmalarının, çatallaşmasının ve sorunlarının baş mimarı olacaktır. Dolayısıyla, bu meşruiyet kaynağının değiştirilmemesi gerekir diye düşünüyoruz.

Masraflar; tabii ki madem AKP samimi, yani bir anayasa taslağı çıktı, sipariş edilmiş bir taslak. Sipariş imal edildi ama mamul maddeye sahip çıkan kimse yok. Ortada kaldı, bakalım eğer AKP sahip çıkarsa ki samimiyeti test edilecek. O zaman zaten bunlar görüşülebilir, o anayasa taslağı içerisinde, ikinci defa bir masraf yapmanın anlamı yok. Hakikaten delikli kuruşa muhtaç olduğu bir dönemde Türkiye'nin,

trilyonlarca hatta 100 trilyonu aşan bir rakamla bu masrafı yapmaması gerekmektedir.

Benim alabildiğim notlar çerçevesinde düşüncelerimi, sizlerle paylaştım. Değerli arkadaşlar tekrar ediyorum; parlamenter demokraside güç kaynağı, parlamentodur. Parlamento, tüm sorunları çözmekle yetkilidir ve görevlidir. Yetkiden ve görevden uzaklaşmak, doğru bir yaklaşım olmaz. Tabii ki biz burada iktidarın, muhalefetiyiz. Muhalefetin, muhalefeti gibi davranmamak gerekmektedir ama çizgiyi de doğru tutmak gerekir. Bu çamaşırı yıkayacağız, çamaşırı yıkamıyorum demek temiz çamaşır giymek için çare değildir. İyi-kötü bu çamaşırı yıkayacağız, onun için uzlaşma şarttır diyorum, zaten bizim görevimiz de burada bu şartın gereğini yerine getirmektir diyorum.

Hepinize teşekkür ediyorum, sağ olun.

TAYFUN İÇLİ- Aslında bu konuda çok şey söylenebilir, zamanımız dar ama yarım kalan konuşmamdan devam ederek, toparlamak istiyorum.

Yasama organı her şeyi yapamaz. Dün, Komisyon'da da bunu konuştuk. Bazı AKP'li milletvekilleri "Tayfun Bey ne diyor? Yasama organı her şeyi yapabilir" şeklinde bir görüş ortaya koydu. Ben o görüşün "bir talihsizlik olduğunu" söyledim.

Anayasa'mızda, güçler ayrılığı vardır: Yasama, yürütme, yargı organının görev ve yetkileri ayrıdır. "Yasama organı da Anayasa'da belirtilen, İktüzük'te belirtilen yetki ve görevlerini ifa edebilir" dedim ve Anayasa'nın 79.maddesi gereğince artık seçim başladığından, "yasama organının başlamış bir seçime müdahale edemeyeceğini, bunun yargı organının işi olduğunu" ifade ettim ve burada Sayın Gül'e de bir tuzak olduğu izlenimindeyim diyorum, çünkü meşruluğu tartışılıyor.

Daha iki gün önce Sayın Başbakan, "bu referandum yapılacaktır;" bizim yaptığımız bu tür anayasa değişikliği doğrudur ve 11.Cumhurbaşkanı seçildiğine göre, halk, 12.Cumhurbaşkanını seçecektir" dedikten daha saatler sonra AKP'li 277 arkadaşımız, grup başkan vekilleri olmak üzere Anayasa Değişikliğine İlişkin Kanunu

değiştirmek üzere kanun teklifini Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne getirdiklerine göre, ayakları birbirine dolandı, büyük bir kaygı duyuyorlar. Ama bu sefer de Gül'ü tartışma konusu yaptılar, çünkü bu kanun, eğer önceki kanunu değiştirmez ise 21 Ekim'de halk referandumda "evet" derse, kanun metni bir bütün olduğundan ve Yüksek Seçim Kurulu, kanunun bütününe işleme koyacağı için kırkınıcı günden sonraki ilk Pazar günü cumhurbaşkanı seçimini yapmalı.

Çünkü cumhurbaşkanının numarası yoktur, numaralar sonradan ortaya kondu; birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü diye. Nasıl başbakanların numarası yoksa cumhurbaşkanlarının da numarası yoktur; hükümetlerin numarası vardır. Yasama organının bile eskiden "bir, iki, üç, dört" dedikten sonra numaraları değiştirilip yeniden "bir, iki, üç, dört" diye sıralanmıştır ve "23.Dönem Parlamento" diye karşımızdadır. Yüksek Seçim Kurulu, referandum kabul edildikten 40 gün sonra yetki onda olduğundan, mutlaka yeni cumhurbaşkanını seçme sürecini başlatacaktır. Belki de Sayın Gül'e bazı AKP'liler tuzak kurmak istemektedir, o konuyu da altını çizerek özellikle halkın, parlamentonun dikkatine sunmak istedim.

Halk, maddeyi bilmiyor. Bunlar sürekli "biz cumhura gidiyoruz, bakın biz ne kadar demokratiz" dedikleri halde cumhur, 21 Ekim'de neyi oylayacağını bilmediği gibi 11 Eylül'den itibaren oy kullanan cumhur da neye oy kullandığını bilmemektedir. Aslında bu Kanun, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesine ilişkin bir kanunken içine bir-iki tane madde eklenmek suretiyle, milletvekillerinin süresini 5 yıldan 4 yıla indirmişlerdir, bir de toplantı yeter sayısı ile ilgili böyle bir düzenleme yapmışlardır, Anayasa Mahkemesi'ne tepki olarak. Ama dertleri, hem önceki cumhurbaşkanına bir tepki, hem Anayasa Mahkemesi'ne bir tepki sonucu çıkarttıkları bir kanundur. O kanunun, genel gerekçesinde ve madde gerekçelerinde bunlar anlatılmaktadır. Siz bunları görmezden gelip de Türk halkını ve özellikle de parlamentodaki milletvekillerini cahil yerine koyup, kendi milletvekillerini cahil yerine koyup böyle bir düzenleme yaparlarsa bu da tabii Türk demokrasisi açısından ayrı bir ayıp olacaktır. Yani cumhura değer veren, her şeyden önce onu bilgilendirir.

Ama benim, Sayın Başbakana ve o arkadaşlarına bir önerim olacak; hadi referanduma bir konuyu daha getirelim "Başbakanların ve

bakanların oğulları gemi alır mı, almaz mı? Ticaretle uğraşır mı, uğraşmaz mı?” Hadi bu konuyu da referanduma sunun, halka, cumhura bir soralım, cumhur bir takdir etsin. Yani yürütmenin başı olan veyahut yürütmede bakanlık yapan arkadaşların ticaret yapıp yapmayacaklarını, bir cumhura soralım. Çünkü her konuyu cumhura danışacaklar onlar.

Bu arada bir reklâm gireyim, Hocamın öğrencisi olmaktan her zaman ben ve eşim hep mutluluk duyduk. Onun Başkanlığında, böyle bir panelde bulunmaktan çok büyük bir onur duyuyorum Hocam. Reklâmı kapattım.

Bunların asıl derdi, rejimi değiştirmek. Hep deniyorlar, ellerindeki güçle habire deniyorlar, zorlayabildikleri kadar zorluyorlar. Silahlı kuvvetlerin üzerine gidiyorlar, onu yıpratmaya çalışıyorlar. Anayasal kurumun üzerine gidiyorlar, onu yıpratmaya çalışıyorlar. Kendilerine karşı olanların üzerine maddi ve manevi cebir ve baskı uygulamaya çalışıyorlar. Sivil Anayasa, gerçi 15 gün önce burada tartışıldı, neler yapmak istedikleri kafaların gerisinde olay var, bu da onun ilk aşaması, cumhurbaşkanlığı meselesi ama yetki ve görevleri konusunu düzenlemeden, cumhurbaşkanını halk seçsin-seçmesin konusunu getirmeleri de bu konuda art niyetli olduklarını gösterdikleri gibi, çok da acemi olduklarını gösteriyor. Felaket acemiler, daha konuşmamın başında, o Türkiye Büyük Millet Meclisi’nde, milletvekillerine dağıtılan metni size gösterdim, bunu gösteriyor. Allah hepimizin yardımcısı olsun, siz merak etmeyin biz milletvekilleri olarak “direnme hakkımızı” kullanacağız. Alman Anayasası’nın 20.maddesinde “olabilecek yollardan direnme, her Alman vatandaşının direnme hakkı vardır ve mutlaka vardır” demiş; çünkü o faşist Hitler döneminin acısını çeken Alman halkı, Anayasanın değiştirilemez hükümleri arasına koyduğu 20.madde de “direnme hakkını” koymuş.

Büyük Önder Mustafa Kemal Atatürk’te Bursa Nutku’nda, siz değerli gençlere ve bizlere “laik, demokratik cumhuriyeti korumak ve geliştirmek için bize direnmenin hakkını vermiş”, bu direnme hakkı da Anayasa’mızda var, hukuk ölçüsünde tabii ki.

Sabrınız için tekrar teşekkür ediyorum, hepinize saygılar sunuyorum.

OTURUM BAŞKANI- Her üç paneliste de çok teşekkür ederim.

Sayın İçli Alman Anayasası'ndan bahsetti, ben de zaten sözünü edecektim. Bütün bu tartışmaların sebebi, Anayasayı yorumlayacak bir organın olmamasından kaynaklanıyor.

1924 Anayasası, "Anayasayı Yorumlama Yetkisi" diye ayrı bir madde koymuştu; ancak yorum yetkisini yine Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bırakmıştı. Yani, Türkiye Büyük Millet Meclisi kendi yaptığı anayasayı ve kanunları kendi yorumlayacaktı.

Alman Anayasası, buna çok güzel bir çözüm bulmuştur ama bizim siyasal iktidarın sahipleri böyle bir şeye asla razı gelmezler. Alman Anayasa Mahkemesi, herhangi bir konuda devletin en üst organları tarafından Anayasa'da bir anlamama zaafı bulunduğu takdirde onu yorumlar ve bu yorum, biz hukukçular biliyoruz, içtihadı birleştirme kararı gibi bütün devlet organlarını bağlar.

Sayın İçli, "Yüksek Seçim Kurulu'nun yetkisi vardır" diyor. Bazı başka parlamenterler ve hukukçular da "vardır" diyorlar. Anayasa'nın metnine baktığınız zaman böyle bir yetkinin olup olmadığını anlamak çok zor. Ama bir yorum yoluyla, bağlayıcı bir yorum yoluyla Yüksek Seçim Kurulu'nun, örneğin bu konuda bir yetkisi olduğunu ya da olmadığını, yetkinin başka bir yerde olduğunu belirtecek bir makam olsa, biz çok ferahlardık.

Bunu, anti parantez belirttikten sonra şimdi panelimizin tartışmalar bölümüne hemen geçeceğiz ve saat 16.30'da bitireceğiz. Yalnız daha önceden bu konuda çok önemli çalışmaları olan değerli meslektaşım Tahsin Türkçapar'ın bir katkısı olacak, kendisinden en fazla 5 dakikayı geçmemek üzere bize sunmasını rica ediyorum, ardından Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Eski Başkanı, ağabeyimiz, büyüğümüz Sayın Sezgin'in bir katkısı olacak, ondan sonra da tartışmalara geçeceğiz. Buyurun Sayın Türkçapar.

TAHSİN TÜRKÇAPAR- Hepinizi saygıyla selamlıyorum. Bu kadar politikacı konuştuğundan sonra, bu ak saçlı adam ne söyleyecek diye merak ediyorsunuz. Ben sorulan soruların cevabını vereceğim, somut olarak vereceğim hem de elimdeki belgelerle vereceğim.

Sahipsiz olan memleketin batması haktır, biz sahip olursak bu vatan batmayacaktır. Teslimiyet politikasını bir tarafa bırakmak mecburiyetindeyiz, hiç kimseye teslim olmayalım. Yüzde 47 oy alan bir siyasi iktidarın karşısındayız. Bu iktidarla, kesinlikle uzlaşma olmaz. Bu iktidar, hiçbir zaman uzlaşma yoluna gitmez, çünkü o kendi düşüncesi doğrultusunda haklıdır, yüzde 47'yle Türkiye'nin üzerinden buldozer gibi geçmiştir. Halktan aldığı bu yetkiyi, tepe tepe kullanacaktır, bunda şüphe yok.

Didim'de tatilimi yaparken, Türkiye Büyük Millet Meclisi, cumhurbaşkanı seçmeye kalktı. Didim'den, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Köksal Toptan ve AKP Grup Başkan Vekili beyefendiye ismen faks çektim dedim ki madde 1: "Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin şu anda cumhurbaşkanı seçme yetkisi yoktur. Bu yetkiyi Türkiye Büyük Millet Meclisi, 5678 numaralı Kanunla Türk milletine iade etmiştir. O yetkiyi onun elinden geri alması mümkün değildir. O sebeple seçeceğiniz cumhurbaşkanı "nün bir tasarrufla" seçilmiş bir cumhurbaşkanı olacaktır. Nün tasarrufu demek de yok hükmünde tasarruf demektir; o halde sayın seçilecek kim olursa olsun, cumhurbaşkanı olmayacaktır, olamayacaktır." Tabii bizim bu faksımız gitti, aldırış eden olmadı ya da "bir deli daha çıktı" dediler.

İkinci aşamada bu buldozer üzerimizden geçtikten sonra siyasi partilerin yanında Türkiye'de hukuk alanında sonsözü söyleme yetkisi olan bir kurumun başı, 5 Temmuz 2007 günü Anayasa Mahkemesi Kararını açıklarken, kendisine basın mensupları tarafından bir soru yöneltildi dendi ki, "Sayın Başkan, bundan sonra ilk cumhurbaşkanını kim seçecek? Halk mı seçecek yani biz mi seçeceğiz, yoksa yeni gelecek olan Türkiye Büyük Millet Meclisi mi seçecek?" Verdiği cevap internetten alabilirsiniz, burada aynen geçiyor diyor ki, "tabii, tabii elbette halk seçecektir."

Somut olarak bir şey daha söylüyorum: Ben, dün vatandaş olarak 8.10.2007 günü, evrak numarası 33472 sayılı dilekçe ile 5678 sayılı Yasa Değişikliğinin halkoyuna sunulmasında, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin Yüksek Seçim Kurulu'na "tasallutta, müdahalede bulunabilip, bulunamayacağının Yüksek Seçim Kurulu tarafından karar altına alınmasını" bildirdim. Yüksek Seçim Kurulu, benim bu

dilekçeme elbette bir cevap verecektir, onu biz dosyamıza koyacağız sadece, ne vereceğini bilmiyoruz.

Bunun devamı olarak da bugün Sayın Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı'na şöyle bir faks gönderdim: Dedim ki “ben, Yüksek Seçim Kurulu'na seçim işlerinde en yetkili olan, sonsözü söyleyecek olan kişilere müracaat ettim. Bu müracaatıma Yüksek Seçim Kurulu'ndan cevap gelinceye kadar yasama işlemini durdurmanızı arz ve teklif ederim.” Halen onun cevabını bekleyeceğiz. Sonunda ne olacak Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne kadar gideceğiz.

Şimdi kaosun cevabını Sayın Cumhurbaşkanı verdi, eğri oturup doğru konuşalım. Sayın Cumhurbaşkanı dedi ki “Kardeşim, eğer benim seçilmemde bir sakatlık varsa halkın önüne gidin 21 Ekim'de halkoylamasını yapın. Eğer halkoylamasından benim cumhurbaşkanlığıma bir tehlike geliyorsa, ben o gün istifa edeceğim ve tekrar halkın karşısına çıkıp, kendimi seçtireceğim.” Bundan daha yiğitçe, bundan daha dürüstçe, bundan daha somut cevap olamaz.

Hepinizi saygıyla selamlıyorum.

OTURUM BAŞKANI- Teşekkür ederim. Bu da bir görüş, gayet tabii güzel bir görüş.

O zaman yeni bir cumhurbaşkanı seçimine giderek, çok büyük bir uzlaşmanın olacağı yeni bir adayı çıkartıp belki Cumhuriyetimizi bir takım felaketlerden de kurtarmak mümkün olabilir.

Sayın Sezgin, buyurun efendim.

İSMET SEZGİN- Sayın Başkanım, gerçekten herkes vazifesini yapıyor, üniversiteler de vazifelerini yapıyorlar. Rejime karşı, görevlerini, sorumluluklarını yerine getiriyorlar, böylesine paneller düzenliyorlar, bu da halka yansıyor ve bu da büyük bir görev ve sorumluluğun en tabii icabı oluyor. Bunu yerine getiren Başken Üniversitesi'ne teşekkür etmeyi bir borç biliyorum.

Türkiye'de 1946 yılından beri cereyan eden, yapılan bütün seçimleri ve halkoylamalarını çok yakından izledim. Bugün halkoylaması mıdır,

nedir daha belli de değil, yapılacak mı, yapılmayacak mı belli de değil yani böyle bir ucubeye rastlamadım. Bu bir yanlışlıklar komedisi. Neresinden bakarsanız bakın; Sayın İçli'nin de, Sayın Kart'ın da, Sayın Bal'ın da söyledikleri, kendi görüş açlarına göre, kendi siyasal düşüncelerine göre doğruları söylediler, ifade ettiler. Ama neresinden bakarsanız, bakın bunun iler tutar tarafı yok ve arkadaşlarımızın konuşmalarından da anlıyoruz ki, kanun metninden de anlıyoruz ki, bu sadece bir meclisle olmuyor. Ya bir ikinci meclise ya bir senatoya gerek olduğu bir defa daha ortaya çıktı.

Sevgili Bal, “iktidar balayından kurtulamadı, henüz balayında” diyor, bu doğru bir teşhis. Ama muhalefetin bu davranışıyla da iktidarın, yedi yıl süreyle balayına devam edeceğini umuyorum ve maalesef muhalefet de o 22 Temmuz sendromundan, 22 Temmuz şaşkınlığından kendini kurtaramadı. Bir düşünün, bir cumhurbaşkanlığıyla ilgili anayasa tartışmaları devam ederken, bugünkü cumhurbaşkanı seçimiyle hiç ilgisi olmayan maddeleri de ihtiva eden, başlığı da yanlış olan bir kanunu konuşuyor, tartışıyoruz ve bunu parlamentoda yapıyoruz. Bu konuda da daha yakın bir zamana kadar muhalefetten de bir tek ses gelmedi. Acaba yapılsın mı, yapılmasın mı? Bu konuda evet mi olsun, hayır mı olsun diye bir davranış içersinde de olmadılar. Şimdi matlup hâsıl oldu. Neydi matlup yani neydi böylesine bir anayasa değişikliğinin getirilmesi, Meclis'te kabul edilmesi. Kanun çıktı, o kanunu sayın hukukçu arkadaşımız çok güzel ifade ettiler, Sayın İçli de belirttiler ve artık bundan kaçınılmaz bir hale gelindi. Bu niçin yapıldı? Arkadaşlarımızın da ifade ettikleri gibi “Müslüman bir kişiyi cumhurbaşkanı yapmak” ve matlup hasıl oldu, buna gerek kalmadan Sayın Gül, Cumhurbaşkanı oldu. Artık böylesine bir referanduma gereksinim de kalmadı.

Eski parlamenter olarak, yani Türk parlamentosunda 30 yılı aşan hizmette bulunan bir kişi olarak; bu parlamentoya düşen görevin, bu ucubeden kendisini kurtarmasıdır, bu ayıptan kendisini kurtarması. Yani böylesine ayıplı bir yasanın, halkın oyuna sunulması garabetinden, ayıbından kendisini kurtarmasıdır. Burada iktidara da görev düşüyor, muhalefete de görev düşüyor ve dikkat ederseniz 21 Ekim'de yapılacak olan bu referandum, eğer yapılacaksa ki ben yapılamayacağını varsayıyorum ve öyle bir şey de olabilir, Türkiye'de

bugüne kadar yapılan seçim ve referandumların, en az halkoyu oranını alacak bir referandum olacaktır.

Türk halkının böylesine yanlışlıklarla, böylesine haksızlıklarla, böylesine kökünden hukuka aykırı olan bir ucubeye oy vermek için, oy sandıklarına gideceğini sanmıyorum.

Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Ben teşekkür ediyorum efendim. Sayın Sezgin’de çok engin, büyük demokratik deneyimiyle hepimize, Sayın Parlamentelere de herhalde yararlı, çok önemli bilgiler verdiler. Bu arada ben, Sayın Bal’ın da çok çok üzerinde durduğu şu “Müslüman Cumhurbaşkanı” deyişi üzerine de kendi fikrimi söylemek istiyorum. Bütün bu olaylar cereyan ederken yurtdışındaydım. Bana yabancı arkadaşlar dediler ki “daha önce seçilen cumhurbaşkanlarınız Müslüman değil miydi?” Yani böyle bir propaganda ile çok garip bir propaganda ile Sayın Gül’e kadar olan bütün cumhurbaşkanlarının İslamiyet ile Müslümanlıkla ilgisi kesilmiş oluyor. Laik düşünceye, demokrasiye, insanların temel haklarına bundan daha aykırı bir propaganda olamaz. Bunu ben başkan olarak değil, bir hukuk fakültesi öğretim üyesi olarak söylüyorum, kusura bakmayın.

Soru-cevap için 15 dakika vakit ayırdık. Her arkadaş sadece soru sorsun, katkılar yapıldı, sayın iki değerli hukukçumuz tarafından gerekli katkılar yapıldı. Ricam, soru soracak her arkadaşın ya da her dinleyicinin ismini-soyadını belirtip, soruyu kime soracağını da söylemesi ve sadece soru sorması. Buyurun.

BEŞİR AKBAK- Benim sorum, Sayın MHP milletvekilimize olacak. Dediniz ki “Ak Parti şapkadan çıkardı bu referandumu,” şapkadan önce bence görmemiz gereken bir 27 Nisan Muhtırası ve 367 kararı var, bunu neden göz ardı ettiniz onu merak ediyorum?

FARUK BAL- Değerli genç kardeşim, eğer beni dikkatle izlediysen 27 Nisan Muhtırasının geleceğini önceden sezdiğimizizi ifade etmiştim ve cumhurbaşkanlığı seçiminin bir siyasi krize dönüştürülmeden, bu ülkenin yönetim şekli üzerinde ara rejim gölgesi düşürülmeden önce

erken seçim, olmazsa uzlaşmayla çözülmesi gerektiğini ifade etmiştim. Bunlara riayet etmediği için AKP, bir cam misali siyaset yapmak istediği içindir ki AKP, almış olduğu 367 ile ilgili Anayasa Mahkemesi Kararı, doğru-yanlış onu tartışmıyorum, bana göre yanlış, kanaatimi de ifade edeyim; e-muhtıradan sonra şapkasından bunu çıkartmıştır, kastettiğim odur.

ALTUN- Benim sorum Sayın Faruk Bal'a olacak. 22. Dönem Parlamentoyu, tahterevallı siyaseti yapma dediniz ve uzlaşma olmadığından bahsettiniz, benim ilk sorum yanlışlar üzerine uzlaşma olabilir mi? İkinci sorum, uzlaşmanın olabilmesi için tez oluşturulur, antitez oluşturulur ve ortak nokta için üçüncü bir alternatif geliştirilir ve onun üzerine uzlaşma olur diyorum. Sürekli AKP tezlerini desteklemenin ya da AKP yanlışlarına omuz vermenin neresi uzlaşmadır? Teşekkürler.

FARUK BAL- Çok teşekkür ediyorum, sanıyorum Sayın Başkan bana bu kadar alkış desteği de alan soruya, açıklama imkânı da sağlayacak.

OTURUM BAŞKANI- Alkışlanacak bir cevap rica ediyoruz.

FARUK BAL- Değerli arkadaşlar, benim uzlaşma dediğim hadise Türkiye'nin, önünü açıp, sanal çatışma ortamlarından uzaklaştırarak Türkiye'yi, gerçekleriyle baş başa getirip ve hükümetin bu işlerle uğraşmasına imkân sağlamaktır. Benim hedef olarak ortaya koyduğum uzlaşmadaki kastım bu.

Başbakan balayından dönemedi demekteki amacım da bu. Yaratılan Malezya'ya döndük mü, dönecek miyiz? Bunun bizimle ne alakası var? Mahalle baskısı olur mu, olmaz mı? Anayasa, değişir mi değişmez mi? Anayasa'yı bilim heyeti mi hazırladı, bir başkası mı gönderdi? Bilim heyetini kim görevlendirdi? Bunlar Türkiye'nin gerçeğiyle alakalı değil. İçinizde son sınıf öğrencileri var, bitirdiğiniz gün gerçek hayatla karşı karşıya kalacaksınız iş diyeceksiniz, yüz kişi bitirirse yirmi yedi tanesi açık.

Üretimsizlik, ekonominin bir kanser gibi bütün hücrelerini bozmuş durumda, verimsizlik aynı şekilde, terör aynı şekilde. Türkiye'nin buna

dönmesi lazım. Buna dönmesi için önünde bir engel var. Nedir? Cumhurbaşkanı seçilecek. CHP'yi takip ettik, girmedik Meclis'e. Film aynen tekrar edecek, Meclis dışından bir arayış olacak. Meclis dışından bir arayışı nasıl düşünebiliriz? Meclis dışından bir arayışın yaşandığı bir sıkıntılı hadise olmuştur. Bu hadisenin tekrarında Türkiye'nin faydası yoktur. Biz gireriz ama AKP'nin adayını desteklemeyiz. Geçmişte ne söylemişsek, bugün aynı şeyi yerine getirdik.

Elbette yanlışlar üzerinde bir uzlaşma olmaz ve bizim söylediğimiz de bir uzlaşma arayışı değildi başlangıçta, bizim tavrımız budur, siyasi tavrımız budur ve bu tavrın gereğini yerine getireceğiz. Ama yaşadığımız süreç içerisinde Türkiye'nin önündeki sorunları, çatışma kültürüyle, inatlaşma kültürüyle çözmemiz mümkün değildir. Uzlaşma, mutlaka gerekli olan bir faydalı siyaset yoludur.

OTURUM BAŞKANI- Sayın Kart da çok kısa bir müdahale de bulunacak.

ATILLA KART- Değerli arkadaşımız çok yerinde bir soru sordu. Bakın cumhurbaşkanlığı sürecinin sonuçlarını tartışıyoruz, yarattığı kaosu tartışıyoruz. Orada 22 Temmuz seçimlerinden bir hafta öncesinden başlayarak Sayın Başbakan, uzlaşma arayışını dile getirdi. 22 Temmuz sonrasında da bunu ifade etti ve burada biz, Sayın Başbakan'ın –kişisel olarak söylüyorum- bu yaklaşımında ben belli bir noktaya, belli bir samimiyet çizgisine geldiğine inanıyorum. Ama işte o noktada, Milliyetçi Hareket Partisi Sayın Liderinin “biz parlamentoya gireceğiz, aday kim olursa olsun fark etmez” demesi bence bu süreçte bir kırılma noktasıdır. Burada, o uzlaşma arayışına destek vermek yerine, iktidarın dayatma anlayışına pirim veren bir süreç başlamıştır. Bu noktada, Sayın Abdullah Gül, doğmuş olan bu kırılma noktasını kendi iç dinamiklerini de ve Türkiye sınırlarını aşan dinamikleri de ustalıkla kullanarak burada cumhurbaşkanlığı sürecinde Başbakanın, doğmuş olan o yaklaşımını engellemiştir, Başbakanın manevra alanını daraltmıştır. Burada belli bir noktadan sonra o dalga öylesine gelişmiştir ki, bizim şu anda anlatmak istediğimiz budur. Bu dalga artık Abdullah Gül'ü de aşar, Tayyip Erdoğan'ı da aşar. Türkiye'de bu anlamda sosyal ve ekonomik bir dönüşüm başlamıştır, bir kültürel dönüşüm başlamıştır. Biz bunu anlatmaya çalışıyoruz, bu endişelerimizi –bunlar paranoya falan değil-

dir, vahim değildir, bunlar Türkiye'nin yaşadığı gerçeklerdir, bu kaygılarımızı, işte yaşadığımız bu süreçleri sizlerle paylaşmak istiyoruz.

Mahalle baskısı falan değil, bir kurumsal baskıdan söz ediyorum, bir devlet baskısından söz ediyorum. Biz her Ramazan ayında ne yaşıyoruz? Yemekhanelerde tadilat süreçlerini yaşıyoruz. Takip ettiğim olay, 2005 yılında Emniyet Genel Müdürlüğü'nde oruç tutmayan memur sayısı 60, 2006 yılında 17, 2007 yılında 4 kişi. Buyurun başka bir örnek vermeye gerek var mı? Günlük hayatta hepimiz çok daha vahim örneklerle karşılaşılıyor ama bir devlet baskısı, bir kurumsal baskı, bir parti devleti yapılanması süreci yaşıyoruz.

Bugün Yasin El Kadı'ları, Yasin El Kadı süreçlerini soruşturan kamu görevlilerinin, görevden uzaklaştırıldığını; o suç ilişkileri içine giren kişilerin Sayın Abdullah Gül tarafından, asaletlerinin tasdik edildiği bir dönemi yaşıyoruz, bunları anlatmaya çalışıyoruz.

Vekâleten görev yapan 3719 müsteşar, genel müdür, il müdürü düzeyindeki kişilerin hepsinin de, kritik noktalardaki hepsinin bu vekaleten görevlendirmelerinin, asalet görevlendirmeye hemen dönüşme sürecinden söz ediyoruz.

Olayları bu boyutuyla görmek gerektiğine inanıyoruz. Türkiye'de, şu anda temel sorun; parti devleti yapılanmasının önünü kesmek noktasında hepimiz, yani faşizan bir yönetimin ayak seslerini durdurmak anlamında hepimiz, üstümüze düşeni yapmak durumundayız, olaya bu çerçevede baktığımızı bu vesileyle bir kez daha ifade ediyorum.

SALONDAN- Soruyu Faruk Bey'e soracağım. CHP kendi içindeki çekişmelerden kurtulabilmesi için CHP'yi es geçiyorum. Sorum Sayın Bal'a. MHP'li değilim, açıkça bunu ifade edeyim. Siz, Meclise girin diye kalben dua ettim, girdiniz çok mutlu oldum ama AKP'ye destek vermenin dışında hiçbir varlığını göremedim ve hayal kırıklığı içindeyim. İkinci sorum şöyle olacak; uzlaşmak çok güzel yani Türkiye uzlaşması ile bir yere gelecek, şimdi size soruyorum cumhurbaşkanlığı seçimine direkt veya dolaylı destek verdiniz. Sayın Gül, Çankaya'ya çıktı, tarafsız olduğundan emin misiniz? Eminseniz sorum yok. Emin değilseniz bu çelişki değil mi? Teşekkür ediyorum.

FARUK BAL- Çok teşekkür ediyorum. Bir yanlış anlamayı düzeltmek istiyorum Milliyetçi Hareket Partisi, AKP'nin ortağı filan değil. Milliyetçi Hareket Partisi, AKP'ye en şiddetli muhalefeti yapan bir partidir. Milliyetçi Hareket Partisi, şu yanlış yapmayacaktır: Bugün AKP'nin % 47 oy alması, Mayıs ve Nisan aylarında yaşadığımız sürecin eseridir. Çok iyi hatırlayın, o tarihten hemen önce kamuoyu yoklamaları ortaya çıktığında Başbakan bizzat ifade etmiştir “oy oranımız % 26'dır” diye. Bu % 26'yı, % 47'ye taşıyan nedir? İşte MHP buna kafasını yormaktadır ve o % 47'yi çözecektir ve Milliyetçi Hareket Partisi'nin yapmış olduğu muhalefet, sonuç getirecektir, Türkiye'nin önünü açacaktır, açıyor.

Sayın Gül'ün tarafsızlığından emin misiniz? Anayasaya göre tarafsız ama icraatına bakacağız. Anayasa öyle söylüyor.

EZGİ REYHANIÖĞLU- Benim sorum DSP milletvekiline olacak. Siz de söz arasında, bu tek referandumda farklı dört soruya cevap aranılacak diye bahsettiniz. Seçmenler, evet ya da hayır gibi bir oy kullanacak yani burada bunu yapmakla seçmenlerin, farklı sorulara, farklı cevaplar verebilecekleri de göz ardı edilmiş olmuyor mu?

TAYFUN İÇLİ- Teşekkür ederim, şüphesiz. 2002'de AKP iktidara geldiğinden beri hukuk sisteminde görülmeyen ayıplara tanık oluyoruz, özellikle hocalarımız bunları derslerde sizlere anlatıyordu. Son iki olayda bence bir tuzak var. Türk halkının siyasilere olan güveni gittikçe azalıyor. Siyaset, siyasetçi ayrı, kurumlar ayrıdır. Parlamentaoya, Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne bir tuzak kuruluyor ve Türk halkının parlamentaoya olan güveni sarsılıyor. Türk halkının parlamentaoya olan güveni sarsılırsa parlamentaoya gerek kalmaz. Bu tek referandumda farklı dört soruya cevap aranılacak diye az gibi bir yaklaşım da ortaya çıkar. Bunlar bilinçli, planlı yapılıyor ve ne yazık ki parlamentoda bulunan değerli arkadaşlarımın bir kısmı da bilerek veya bilmeyerek buna alet oluyor. Bu en büyük tehlikedir. Değerli bakanım, değerli meclis başkanım tanık olmuştur geçmiş dönemlerde liderler birbirleriyle kavgaya ederlerdi ama bir saygı çerçevesinde. Öyle kürsü de konuşurken laflar atılır ama edebiyatla cevap verilirdi. Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin seviyesi düşürülüyor. Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin saygınlığı zedeleniyor. Türkiye Büyük Millet Meclisi, böyle kepezeliklere tanık olmamalı. Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri, bunu şiddetle reddetmeli.

Milletvekili seçimlerinin beş yıldan, dört yıla indiren madde bir, toplantı yeter sayısı iki, geçici madde 18, 19, 6. maddede düzenlemişler ve bütün en uzun madde 18., 19. maddedir ve cumhurbaşkanının nasıl seçileceği, halkoylamasında kabul edildiği taktirde ikinci oylamanın ne zaman yapılacağı; kırk gün sonra, o olmadığı taktirde sonrasının nasıl olacağını detaylarıyla anlatan bir düzenleme ve bunu kanunu o gerekçesinde ve madde gerekçelerinde, kanunu, yargıçlar ve hukukçular okurken bir lafzına bakar bir de ruhuna bakar. Yani neyi kastediyor? Ruhunu anlamak için de gerekçelerine bakar. Bir genel gerekçesine bakar, bir madde gerekçesine bakar. Bu 5678 Sayılı Kanun, Sayın Gül'ü cumhurbaşkanı yapma kanunudur. Onun için başta konuşmamda söyledim, Anayasa kuralları günlük ihtiyaçlara, gereksinmelere göre kişiye özgü yapılmaz. Bunun bedelini toplum çok ağır öder. Bu sivil anayasada da bu kepezeliği yapmaya çalışıyorlar. Gerçi ben ona "gayrimeşru sakat çocuk" diyorum, babası da belli değil, anası da belli değil. Ne babası var, ne anası var, ortalıkta dolaşüyor. Türk toplumu bunu tartışıyor, bir de sakat doğmuş. Kadınları korunmaya değer varlıklar gibi alıyor, öbür tarafta bölücülere af çıkartıyor. Bölücülerin, milletvekili ve cumhurbaşkanı olmasının yolunu açıyor. Toplum bunu tartışmıyor tabii, utandılar, geri çektiler ama bu da büyük bir ayıp diyorum.

SALONDAN- Sayın Parlamentarlere çok teşekkür ediyorum ve Üniversitemiz öyle anlaşılıyor ki yine bir gündemdeki konuyu, kanayan yarayı gündeme getirdi ve tartışmaya açtı. Ben biraz önce bayan meslektaşımın, biraz sonra hanımefendinin sorduğu soruları tamamlayıcı bir soru yönelteceğim, çok kısa olarak. Tabii demokrasinin kuşkusuz özünde uzlaşma kültürü yatıyor ve partiniz de omuz veriyor bunun gereği olarak, fakat uzlaşma gereği olarak omuz verdiğiniz siyasi erkin, uzlaşmadan nasibini almadığı görülüyor; çünkü devletin bütün kurumlarıyla kavgalı bir parti. O zaman bu bir çelişki değil mi? Referandumların çok sık gündeme geleceği Başbakan'ın ifadesiyle anlaşılıyor, belki 22 Temmuz'daki sonuçlar ve sonuçların hazırlanması, kamuya yansımaları, onun için sevindirici olmuş olabilir. Zaten sizin il başkanınızın da İzmir'deki çalışmaları ve eleştirileri belli. Bu takdirde uzlaşma kültürü içinde partinizin omuz verme desteği nereye kadar devam edecek? Buradaki tüm sorular size yönelikti, burası toplumun bir kesiti ama en etkili kesiti, üniversitesi. Bu geniş

yıĝınlarda da bu soruların ben size hatırlatarak, hem partinizin, hem sizin siyasi geleceğiyle yakından ilgili olabilir diye bu soruyu sormayı arzuladım. Teşekkür ederim.

FARUK BAL- Değerli arkadaşlar, bazı şeyleri ifade etmek için eskiler bir laf kullanırdı “mefhumu muhalifinden başlayalım.” Uzlaşmayalım o zaman mefhumu muhalifini söyler misiniz sayın hocam? Çatışalım! Nereyle çatışacağız? Bir defa siyasi düşüncelerimiz olabilir, çoğulculuk da vardır, bunlarda tereddüt yoktur.

Türkiye bir seçim yaşamıştır. Sonuçlarından biz mutlu muyuz? Değiliz. Burada bulunan insanlardan en az ben de rahatsızlık hissedener kadar rahatsızım, AKP'nin hak etmediği % 47 çoğunluğu elde etmiş olmasından dolayı, fakat gerçek bu. Buradan bir sonuç çıkarmamız lazım, bu sonucu AKP'nin elindeki gücü, geçtiğimiz 22.Dönemde yaptığı yanlışları yaptırmamamız lazım. Belki kamuoyunun gözünden kaçmıştır, AKP'nin bu gücü belki uzlaşma kültürü içerisinde zayıflayacaktır. Bir örnek vereyim size; MHP, cumhurbaşkanlığı seçimine girecektir kararını açıkladıktan sonra AKP içerisinde çatışma yaşanmadı mı arkadaşlar? Bu basına kadar yansımadı mı? Birbirleri aleyhine de basında beyanatta bulunmadılar mı? Belki bunu gelişen süreç içerisinde daha farklı olayların bir habercisi olarak değerlendirmek lazımdır.

Milliyetçi Hareket Partisi, AKP'nin koalisyon ortağı değildir. AKP'nin özellikle küreselleşme rüzgârı çerçevesi içerisinde yapacağı milli devlete, üniter yapıya karşı tahribatın önünde Milliyetçi Hareket siper olacaktır. Bu ülkenin, huzuru, refahı için elinden gelen tüm gayreti gösterecektir ve engelleyecektir. Ama ülkenin hayrına olarak bir iş yapılacaksa bunu da elbette destekleyecektir. Teşekkür ederim.

Dr. AHMET HATİPOğLU- Değerli parti temsilcilerimizin 21 Ekim'de bir referanduma gideceksek, halkımıza tavsiye ettiği oy rengi net olarak nedir?

OTURUM BAŞKANI- Tek tek hepsine mi soruyorsunuz? Birer kelimeyle isterseniz cevap verin.

FARUK BAL- Şu anda net olarak hiç kimsenin bir şey söylemesi mümkün değildir. Çünkü anayasa değişikliğiyle ilgili bir süreç başlamıştır. Bu süreç içerisinde halka ne sorduğunuz önemlidir. Bu referandum ile halka ne sorduğumuz net değildir. Bu referandumun neticesi gerçekleşirse, rejim değişecektir yani rejimin güç kaynağı değişecektir. Halka bu rejimi değiştirelim mi diye sormuyoruz. Halka bu sorulmuyor, sadece cumhurbaşkanını halk seçsin mi diye soruluyor, soru yanlış. Dolayısıyla bu süreç içerisinde zaten halkın da çok fazlaca bir isteği, bununla ilgisi pek görülmemektedir. İnşallah Meclis'in almış olduğu inisiyatif, meseleyi en pozitif şekilde çözüme noktasına götürecektir.

Bizim düşüncemize gelecek olursak, eğer cumhurbaşkanlığı yetkileri, geleneksel monark sistemi uygulayan ülkelerdeki kraliyet aileler gibi sembolik bir noktaya kadar çekilir ise o takdirde cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesinin mümkün olduğu düşünülebilir, fakat bu yetkilerle cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi, rejimin temel taşlarından önemli olanlarını oynatacağı için bunun doğru olmadığını düşünüyoruz.

OTURUM BAŞKANI- Hayır diyelim diyorsunuz?

FARUK BAL- Evet.

ATILLA KART- 18. ve 19. maddeler metinden çıkarılsa da, çıkarılmasa da tam anlamıyla bir hukuki garabet söz konusu olduğu için sistemi, mevcut sistemi bırakın ıslah etmeyi, düzeltmeyi; mevcut sistemi sabote eden bir içerik söz konusu olduğu için tereddütsüz olarak “Hayır diyorum” elbette. Konuşmamın bütünü içinde de zaten bunu ifade ettim.

TAYFUN İÇLİ- Bence de ortada neye oy verileceği bilinmeyen bir metin var. Benim şimdiki mücadelem, bu yapılan yanlışlığı olabildiğince ortadan kaldırabilmek ama Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden bu kanun geçer ise ortada gerçekten hilkat garibesi gibi tanımlanan bir metin olacak, o daha da kötü olacak aslında. Cumhurbaşkanını halkın seçmesi, sadece yeterli değildir, kararı alelacele almışlardır. Cumhurbaşkanının yetkileri ve rejimle ilgili düzenlemelerle birlikte

yapılması gerekir. Ama öyle bir kampanya düzenleniyor ki, yani halka sanki cumhura çok önem atfediliyor gibi, halk ne yazık ki böyle algılıyor meseleyi. Allah yardımcımız olsun tabii ki ben “Hayır oyu” vereceğim ama vatandaşımız nasıl yapacak doğrusu ondan kaygım var. Bunu da iletişimle vatandaşlara olabildiğince anlatmamız lazım, o nedenle Başkent Üniversitesi ve Başkent TV’ye tekrar şükranlarımı sunuyorum halkı bilgilendirdikleri için çok teşekkür ederim.

OSMAN KILIÇ- Sorum Faruk Bal’a. 21 Ekim referandumunu, bu gidişle Türkiye’yi bir kaosa, kargaşaya sürükleyecektir, bunun bir an önce önlemi alınmalıdır ve öncelikle yasama organı parlamentoda bir çözüm sağlanmalıdır denildi, buna büyük ölçüde bütün kamuoyu katılıyor. MHP de bu konuda kilit rolü oynuyor açıkçası. MHP’nin buradaki tavrı, bir uzlaşma sağlansın, ortada iki tane öneri var, bu önerilerin hangisinde uzlaşma sağlanırsa biz onu destekleriz diyor. Bugün de Faruk Bal bu konuya biraz daha açıklık getirdi. Yanlış not almadıysam şöyle dedi “birinci önerimiz, bizim önerimiz, tercih ettiğimiz, öncelikli olan bu paketin tümünden çekilmesi, çünkü rejim değişiyor, son derece tehlikeli bir sürece doğru sürükleniyoruz. Sonu ne olacağı bilinmeyen bir sürece doğru sürükleniyoruz, dolayısıyla paketin çekilmesi lazım” dedi ve ekledi “ancak görüyoruz ki partiler tarafından kabul edilmemiş görünüyor bu önerimiz.” Oysa partilerden kasıt, parlamento içindeki partilerse, onların dayandığı toplumsal kesimlerse ve burada bu öneriyi kabul eden partiler de var. Kabul etmeyen partiler olduğu gibi kabul eden partiler de var. İşte iki tane temsilcisi burada, ben de DSP’liyim ben de bu öneriyi destekliyorum. Yani burada sanıyorum bir açıklamaya ihtiyaç var, burada siz partilerin tümüyle parlamentoda ve toplum kesimleriyle mi bir uzlaşma arıyorsunuz yoksa AKP’yle mi uzlaşma arıyorsunuz? “İkinci öneriniz üzerinde uzlaşma sağlandı” diyorsunuz, hayır sağlanmadı. İşte CHP’de katılmıyor, DSP’de katılmıyor, parlamentodaki diğer partiler ve parlamento dışındaki partilerin görüşleri farklı, toplum kesimlerinin görüşleri farklı öyleyse MHP, şöyle bir soruya açıklık getirmek durumunda: MHP, sürüklenilmekte olduğu iddia edilen kaosu önlemek için uzlaşmayı kiminle arıyor? AKP’yle mi uzlaşma arıyorsunuz, parlamentonun tamamıyla mı yoksa Türkiye ile mi uzlaşma arıyorsunuz? Teşekkür ederim.

FARUK BAL- Benim açıklamam gayet netti ama değerli kardeşimiz siyasi kimliğini de ortaya koyarak, onu kendi çerçevesi içerisinde değerlendirdi. Milliyetçi Hareket Partisi, sadece yaşanan siyasi sorunların belli ki krize dönecek olan bir sürecine iki tane çözüm yolu önermiştir. Bu iki çözüm yolu üzerinde uzlaşmayı arzu etmiştir. Birincisi kesinlikle bu anayasa değişikliğinin referanduma sunulmasına ilişkin sürecin durdurulmasıdır, bu birinci tercihimizdir, bu bir öneridir. Bunun üzerinde eğer bir mutabakat sağlanabilirse bunun yapılması lazım. Yok, bunun yerine bir uzlaşma sağlanamıyorsa o takdirde hiç olmazsa biraz önce ifade etmeye çalıştığımız, trafik kazası geçirmiş bir hastanın en azından kan kaybını durdurabilecek bir çözüm olarak, geçici 18. ve 19.maddelerin yürürlüğünün ertelenmesine ilişkin bir düzenleme yapılsın. Bu fikri ortaya koyduktan sonra diğer partilerden herhangi bir cevap gelmedi. Dün işte Komisyon'daydık, Anayasa Komisyonu'ndaydık. Anayasa Komisyonu'nda ne şekilde oy kullandı Cumhuriyet Halk Partisi Sayın Kart?

ATILLA KART- Sayın Bal muhalefetimiz ortada. Tutanaklarda muhalefetiniz niye yok? Bizim tutanaklarda muhalefetimiz gerekçeli bir şekilde ortada.

FARUK BAL- Bizim de muhalefetimiz ortada. Yani Milliyetçi Hareket Partisi, iki tane önemli fikri ortaya koymuştur. Bu iki tane öneriden hangisinde mutabakat sağlanacaksa ona destek vereceğini ifade etmiştir. Mutabakat sağlanan çerçeve içerisinde hareket etmektedir.

OTURUM BAŞKANI- Sempozyumumuzun kapanış konuşmasını yapmak üzere Sayın Rektörümüz Mehmet Haberal.

Prof. Dr. MEHMET HABERAL- Ben teşekkür ediyorum.

Gerçekten Stratejik Araştırmalar Merkezimizi kutluyorum, tabii biz hem bir vatandaşlık görevi yapıyoruz, hem de üniversitenin gerçek görevi nedir onu yapıyoruz. Diliyorum ki, temenni ediyorum ki bütün üniversitelerimiz aynı şeyi yapsın. Eğer biz üniversiteler olarak ki ben gerek Üniversitelerarası Kurul toplantılarında, gerek Rektörler Konseyi'nde gerekse bu vesileyle yaptığım konuşmaların hepsinde şunu söylemişimdir, demişimdir ki "Ülkemizde herkesin mazereti

olabilir ama bir grubun asla. Üniversitelerin, üniversite öğretim üyelerinin asla mazereti olamaz.” Neden? Çünkü her şey geliyor bilime dayanıyor. Atatürk ne dedi: “Benim manevi mirasım bilim ve akıldır.” Yani bütün her şeyi getirdi bize bağladı. Onun için biz, ülkemizde, ülkemizin geleceği adına neyi yanlış görürsek, ne pahasına olursa olsun onu yapmaya mecbur değil, mahkûmuz.

Değerli arkadaşlar, değerli konuklar; ben 1987 referandumunu bilerek sizin bilginize getirdim. Dedim ki bakınız “ben Mehmet Haberal,” o zaman bir tarafta transplantasyon yapıyordum. Hacettepe’de memurdum, yani her zaman oradan beni atabilirlerdi. Ama ben ne yaptım, dedim ki “...bakınız, ülkemizin durumu bu” sizi temin ederim, bunu ben yaptım anlamında söylemiyorum, benim gibi birçok öğretim üyesi arkadaşım o dönemde aynı şeyi yaptı, bir gerçeği gündeme getirdi ve o referandumla Türkiye’nin önü açıldı.

Şimdi bakıyorum, Türkiye’imiz önü açılmış giderken önüne birtakım engeller konmaya çalışılıyor ve bu dönemlerin geçen cumhurbaşkanları da adeta itham ediliyor. Bu çok ağır bir ithamdır. Değerli konuklar bunu kimler yapar biliyor musunuz? İslam dinini bilmeyenler, Kur’an-ı Kerim’i okumayanlar; çünkü yüce Allah’la bizim aramızda hiçbir kimse yoktur. Peygamberimiz bile yoktur değerli konuklar. Bakınız, alın Mâide 51’i okuyun, bunu söylüyor. Diyor ki yüce Allah “sizin göreviniz sadece tebliğdir.” Başka bir şey yok yani yüce Allah’la bizim aramızda hiç kimse yok, siz kim oluyorsunuz da bir takım insanları itham ediyorsunuz, bunu nasıl yaparsınız ve maalesef bu söylemlere de toplumumuzdan ve bizlerden gereği şekilde cevap gelmiyor. Neden? Eee kusura bakmayın, biz de dinimize yeterince sahip çıkmıyoruz, biz de okumadığımız için aaa bu böyledir diyoruz ve bu geçer akçe oluyor.

Tabii ben bu seçim niye böyle oldu konusuna girmek istemiyorum. Bu seçimin niye böyle olduğunu görebilmek için önce Nisan ayına bakmak lazım; Nisan ayını çok iyi değerlendirmek lazım. Neden erken seçim yapıldı? Buna çok iyi bakmak lazım. Bunu da ben herkesten bekliyorum. Bakınız, neden bu ülkede erken seçim yapıldı ve ülkemiz neden bu noktaya getirildi? Seçim yapıldı, seçim meydanlarında çok şeyler söylendi. Kusura bakmayın, ben tabii hep böyle dindar denildiği

için ben de onlara Kur'an-ı Kerim'den örnek vermek zorundayım. Bunu söyleyenler gitsinler sâd suresinin ikinci ve üçüncü ayetlerini okusunlar. Orada yüce Allah diyor ki “yapamayacağınız işleri niye söylersiniz,” üçte de diyor ki “bu benim katımda en büyük günahlardan biridir.” Lütfen bu mesajımı bunu söyleyenler çok iyi alsın. Önce gerçek anlamıyla İslam dini nedir bunu öğrensinler. İslam dini şu değil, bakın Türkiye, bu benim ülkem nereden nereye geldi. Birkaç gün önceki Hürriyet gazetesinin orta sayfasını mutlaka görenleriniz vardır. Erzurum Yardım Sevenler Derneği'nin Şubesi yardım dağıtıyor. Beyefendinin karşısında üç tane hanımefendi; birisi çarşafı, ötekinin birazcık yüzü görülüyor, eh diğeri de kısmen yüzü görünüyor konumda. Efendi diyor ki “oku fatihayı, al yardımı.” Bu benim ülkem mi? Ben şimdi o efendiye soruyorum, eğer o efendi o fatiha suresi nedir, onu bilse, hele hele o fatiha suresinin beşinci ayeti nedir bunu bilse o zaman zaten orada bulunamaz. Nedir o? “Allahım, ancak sana kulluk ederim, ancak senden yardım dilerim.” Bu kadar.

Bu ülke bizim, bunu hep söylüyorum ve bir kere daha tekrar ediyorum; Atatürk, arkadaşları ve aziz şehitlerimizi şükranla anıyorum ve özellikle son yıllarda binlerce vatandaşımızı katledenleri nefretle anarken bir kere daha o şehitlerimize de Tanrı'dan rahmet diliyorum, ailelerine de başsağlığı diliyorum.

Bu ülke bize emanet edilmiştir, her santimetrekaresi, her çakıl taşı kutsaldır. Biz sahip çıkmak zorundayız. Önce bunu hepimiz dimağımıza yerleştirelim. Ben ne diyorum? Her zaman diyorum ki “tarihi bilmek zorundayız.” Bu ülke nasıl kazanıldı, bize nasıl emanet edildi, bunu bilmek zorundayız. Tarihimizi bilmezsek, biz tarih yazamayız, tarih yapamayız. Bunu bilmek zorundayız.

Türkiye bir noktaya gelmiş, bir seçim yapılmış. Gerçekten Sayın Başkan'ın söylediği gibi bir “kaos olmuş ki” ben bir vatandaş olarak bunu soruyorum: Bir olay başlamış ya, bu şudur, örnek verildi, anlıyorum ki arkadaşlarım da, görüyorum ki bizim hekimliğimize çok ilgi duyuyorlar. Ben ameliyata başlamışım, bekliyorum ki karaciğer gelecek onu takacağım, bana böbrek getiriyorlar. Evet, hasta masada kalır; bu gerçekten çok önemli bir olaydır.

Bu soruyu ben hep kendime soruyorum, bir olay başlamış, örnek verdim. Nedir o? Hani ya meşhur laf var, bizim atasözlerimiz çok önemlidir “dereyi geçerken at değiştirilmez.” Bu bir atasözüdür ama şimdi ben bütün hukukçulara soruyorum bu ne biçim hukuk anlayışıdır ki, bir olay başlamış, devam ediyor, tam olayın ortasında siz geliyorsunuz diyorsunuz ki ben kuralları değiştirdim. Maç devam ediyor, birisi ortaya geliyor diyor ki ben maçın kurallarını değiştirdim, siz bu kurallara göre oynayacaksınız. Öyle bir şey olabilir mi? Kabul edelim ki oldu. Bugünkü iktidar ki, hep söylüyorum dününü bildiğimiz, bugününü bildiğimiz iktidar böyle yaptı. Hani meşhur laf var ya “mahkeme, kadiya mülk değildir” olur ya yarın bu iktidar değişti, sonra ne olacak? Başka bir iktidar geldi; o da mı aynı şeyi yapacak? O da mı aynı şeyi yapacak?

Bir başka husus: “Dün ak dediğimize, bugün çözüm için kara” diyemeyiz. Eğer bir şey yanlış ise yanlıştır. Bir şey hem yanlış, hem doğru olamaz; doğru tektir. Eğer biz diyorsak ki, şu olay yanlıştır, hele bu ülkenin geleceğini ilgilendiriyor ise ve hele hele, hiç kimse alınmasın, seçim meydanlarına çıkıp, biz ülkenin geleceğiyle ilgili bir gelecek vaat etmişsek, uzlaşma pahasına kendi kurallarımızı çiğneyemeyiz, ilkeli olmak zorundayız. Eğer ilkelerimize sadık kalmazsak, inanınız geleceğimiz karanlık olur. Biz şunu mu yapıyoruz: Biz ilkesiz bir toplumuz, onu mu demek istiyoruz ve çok üzgünüm. Bugün ülkemizin dışarıdan görünüşü çok rahatsız edici bir durumdadır. Şu şablona bakınız, seçim yapılmış, cumhurbaşkanı seçilmiş. Yönetim şekillerine bakınız, olaylarına bakınız, bunları inanın düşünmek istemiyorum ve dışarıdan bir kişi olarak olaylara bakıyorum, diyorum ki “bu benim ülkem olamaz.” Hiyerarşinin bozulduğu yerde anarşi vardır. Bugün maalesef benim ülkemde yönetim bakımından, hiç kimse alınmasın, hiyerarşiyi zedeleyen çok ciddi olaylar vardır.

Başkent Üniversitesi’nde en alt kademesinden, bana kadar gelen herkes, bana bakar. Ben ne yaparsam, onlar aynı onu yaparlar. Eğer ben bir hata yapıyorsam, başkası da onu yapıyorsa, benim başkasına herhangi bir şey söylemeye hakkım olamaz. Burada birtakım şeyler var ki, biraz böyle politikaya girecek onun için gündeme getirmek istemiyorum ama Türkiye Büyük Millet Meclisi’nden beklentim, lütfen ülkenin geleceğine sahip çıkınız. İlk konuşmamda söyledim, eğer

bizlerden bir özveri istiyorsanız, gerçeklere dayalı o özveriyi sadece ben değil, ben inanıyorum ki Türkiye Cumhuriyeti'nin bütün vatandaşları o özveriyi vermeye her zaman hazırdır.

Ben de sizden, Türkiye Büyük Millet Meclisi'nden ve ülkeyi yönetenlerden; koltuk düşünmeden, başkalarının emrini almak için zaman kaybetmeden, ülkenin geleceğine lütfen sahip çıkmasını istiyorum. Hele hele şu Hazreti Ömer'in meşhur sözünü unutmayalım “yaydan çıkan ok, ağızdan çıkan söz, kaçan fırsat, geçen zaman bunlar bir daha geri gelmez.” Maalesef benim ülkem zaman kaybediyor, psikolojik olarak zaman kaybediyoruz, biz meşgul ediliyoruz. Bu bizim işimiz değil, kusura bakmayın, ben kaç saattir buradayım, üç saattir buradayım, ben üç saatte asgari bir tane böbrek takar çıkarım. Benim gibi burada bir sürü insan, işini bırakmış buraya gelmiş, bu gerçekten çok önemli, ülkem adına zararlı bir olaydır. Hiç kimsenin, hiçbir yöneticinin, yine ben kendimi söylüyorum, benim Mehmet Haberal olarak, Başkent Üniversitesi'ndeki çalışan herhangi bir arkadaşımın zamanını hibe etmeye hakkım yoktur. Dolayısıyla ülkeyi yönetenlerin de, böyle bir şey yapmaya, Türk milletine bunları yapmaya hakkı yoktur. O zaman, bir yere talip olmuşsanız onun hakkını vermek zorundasınız. Dolayısıyla bu görev, Türkiye Cumhuriyeti'nin görevidir. Bu, işin zaman tarafı.

Ya işin maddiyatına gelince; hasta ve hasta sahibi benim karşıma geliyor, “ne yapalım, ödeyecek gücüm yok” diyor, her Allahın günü ben milyarların altına “eğitim vakasıdır” diye imza atıyorum. Bakın dün, Kerkük'ten gelip karaciğer nakli yaptığım hastayı taburcu ettim. Başkent Üniversitesi'ne bu hastanın maliyeti asgari 70–80 milyardı, imzaladım gitti. Çünkü yok? Ne yapacağım? Yok. Şimdi ben bunu yaparken, bu ülkenin trilyonlarını bir takım kaprisler uğruna feda etmeye kimin hakkı olabilir? Ülkenin geleceğine katkı sağlamayacak, sadece kişilerin kaprislerini tatmin edecek ki, maalesef bir takım şeyleri ben bire bir yaşayan kişiyim, hiç kimse alınmasın, ne diyorum “...bakın bugünküler yokken ben mücadele veriyordum” burada oturan bir sürü ağabeyimiz de aynı mücadeleyi veriyordu. İşte Sayın Sezgin burada oturuyor, onlar da aynı mücadeleyi veriyordu, bunların hiçbirisi yoktu. Ülke için veriliyordu, hiçbirimiz acaba yarın ben şöyle mi olacağım, işte bu koltuğu nasıl alacağım veyahut da şuradan ne kadar kazanacağımın hesabını yaparak yapmadık bunları çok şükür Allaha.

Hani böyle beyaz sayfa falan deniyor ya işte buyurun beyaz sayfalar burada. Dolayısıyla bu ülkenin, ne maddi, ne manevi, ne sosyal, ne de ekonomik olarak zedelenmesine ve onu zedelemeye hiç kimsenin hakkı yoktur. Lütfen ülkeyi yönetenler otursunlar.

Şunu söylüyorum: Eğer bir şey inanarak yapılsa, bunun özellikle altını çiziyorum, eğer bir kişi inanarak diyorsa ki “ben şuna inanıyorum, benim inancım budur” ona saygı duyarım, bilirim ki bu şöyledir. Ama “dün şöyleydi, ancak bugün şartlar değişti ben şartlara göre kendimi ayarlıyorum” dediğiniz zaman bir defa güveniniz kalmaz. Belki geçici bir zaman için başarılı olabilirsiniz.

Hepinize Teşekkür ederim.

OTURUM BAŞKANI- Panelimiz sona ermiştir hepinize teşekkürlerimi sunuyorum.